

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminalistiky

Metodika vyšetřování pojistných podvodů

Bakalářská práce

Methodology of investigating insurance fraud

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Jiří VÁVRA, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Matěj RYBKA

Praha

2025

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 9. 11. 2024

.....

Matěj RYBKA

ANOTACE

Tato práce se zabývá metodikou vyšetřování pojistných podvodů v oblasti pojištění vozidel, přičemž analyzuje klíčové procesy a nástroje používané při odhalování a prevenci těchto podvodů. V úvodu teoretické části se práce věnuje teoretickému vymezení podvodu a pojistnému podvodu. Práce dále pojednává o metodikách vyšetřování a soustředí se na klíčovou část o metodice vyšetřování pojistných podvodů v oblasti pojištění vozidel. Praktická část práce je doplněna o kvalitativní rozhovor a získaná data od pojišťovacího zprostředkovatele. Závěr práce se zaměřuje na doporučení pro zlepšení stávající metodiky vyšetřování pojistných podvodů.

KLÍČOVÁ SLOVA

podvod, pojistný podvod, metodika vyšetřování, pojištění vozidel, pojistitel, modus operandi, prevence

ANNOTATION

This thesis focuses on the methodology of investigating insurance fraud in the field of vehicle insurance, analyzing key processes and tools used in detecting and preventing such fraud. The introductory theoretical section defines fraud and insurance fraud. The thesis further discusses investigation methodologies, with a particular focus on the methodology of investigating insurance fraud in vehicle insurance. The practical part includes a qualitative interview and data obtained from an insurance intermediary. The conclusion of the thesis provides recommendations for improving the current methodology for investigating insurance fraud.

KEYWORDS

fraud, insurance fraud, investigation methodology, vehicle insurance, insurer, modus operandi, prevention

OBSAH

OBSAH	4
1 ÚVOD	6
2 PODVOD	6
3 PRÁVNÍ ÚPRAVA PODVODU V TRESTNÍM ZÁKONÍKU	7
3.1 SKUTKOVÁ PODSTATA PODVODU	7
3.1.1 <i>Znaky skutkové podstaty podvodu</i>	7
3.1.2 <i>Trestní sankce a postihy za podvod</i>	10
3.2 DŮSLEDKY PODVODNÉHO JEDNÁNÍ	11
3.2.1 <i>Občanskoprávní a obchodněprávní důsledky</i>	11
3.2.2 <i>Ekonomické důsledky</i>	11
3.2.3 <i>Společenské důsledky</i>	12
4 POJISTNÝ PODVOD – AKTUÁLNÍ ZNĚNÍ § 210 TZ	13
4.1 STRUKTURA SKUTKOVÉ PODSTATY POJISTNÉHO PODVODU PODLE § 210 TZ	14
4.2 HISTORICKÝ VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY POJISTNÉHO PODVODU	15
4.3 SROVNÁNÍ POJISTNÉHO PODVODU S OBECNÝM PODVODEM	15
4.4 SANKCE A JINÁ LEGISLATIVA SPJATÁ S POJISTNÝMI PODVODY	16
4.5 MATERIÁLNÍ ZNAK POJISTNÉHO PODVODU	16
4.6 SPOLEČENSKÁ ŠKODLIVOST POJISTNÉHO PODVODU	17
4.6.1 <i>Ekonomické důsledky</i>	17
4.6.2 <i>Kriminologické a sociální aspekty</i>	17
4.7 SUBJEKTIVNÍ STRÁNKA POJISTNÉHO PODVODU A PROBLEMATIKA ÚMYSLU.....	18
4.7.1 <i>Přímý a nepřímý úmysl v kontextu pojistného podvodu</i>	18
4.7.2 <i>Problematika dokazování úmyslu pachatele v praxi</i>	18
4.8 FORMY A MECHANISMY POJISTNÝCH PODVODŮ	19
4.8.1 <i>Organizované skupiny a systematické podvody v oblasti pojištění vozidel</i>	19
4.8.2 <i>Fingované dopravní nehody – typologie, modus operandi</i>	20
4.9 KRIMINOLOGICKÁ ANALÝZA PACHATELŮ POJISTNÉHO PODVODU	21
4.9.1 <i>Profil pachatelů pojistného podvodu</i>	21
4.9.2 <i>Motivace k páčání pojistných podvodů</i>	21
4.9.3 <i>Recidiva v oblasti pojistných podvodů</i>	23
5 METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ – SOUČÁST KRIMINALISTICKÉ VĚDY	23
5.1 NÁLEŽITOSTI METODIK VYŠETŘOVÁNÍ	24
5.1.1 <i>Zásady vyšetřovací metodiky</i>	24
5.1.2 <i>Funkce vyšetřovací metodiky</i>	25
5.1.3 <i>Struktura vyšetřovací metodiky</i>	26
6 METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ POJISTNÝCH PODVODŮ	28
6.1 KRIMINALISTICKÁ CHARAKTERISTIKA POJISTNÉHO PODVODU	28
6.2 TYPICKÉ STOPY POJISTNÉHO PODVODU	30
6.2.1 <i>Stopy na vozidle a místě škodní události</i>	31
6.2.2 <i>Digitální stopy</i>	32

6.2.3	<i>Svědecké výpovědi a paměťové stopy</i>	32
6.2.4	<i>Nestandardní chování pojištěného</i>	33
6.3	TYPICKÉ PODNĚTY A JEJICH ZVLÁŠTNOSTI	33
6.3.1	<i>Oznámení poškozeného</i>	33
6.3.2	<i>Oznámení svědka</i>	33
6.3.3	<i>Výsledek operativní činnosti SKPV</i>	34
6.4	ZVLÁŠTNOSTI PŘEDMĚTU VYŠETŘOVÁNÍ POJISTNÉHO PODVODU	34
6.5	TYPICKÉ VYŠETŘOVACÍ SITUACE POJISTNÉHO PODVODU	35
6.6	TYPICKÉ POČÁTEČNÍ ÚKONY PŘI VYŠETŘOVÁNÍ POJISTNÉHO PODVODU A JEJICH ZVLÁŠTNOSTI	36
6.6.1	<i>Ohledání místa a věci</i>	36
6.6.2	<i>Výslech poškozeného</i>	37
6.6.3	<i>Výslech svědků</i>	38
6.6.4	<i>Výslech obviněného</i>	38
6.7	ZVLÁŠTNOSTI VYŠETŘOVACÍCH VERZÍ A ORGANIZACE VYŠETŘOVÁNÍ	38
6.7.1	<i>Verze k trestnému činu</i>	38
6.7.2	<i>Verze k totožnosti pachatele</i>	39
6.7.3	<i>Verze k pobytu známého pachatele</i>	39
6.8	ZVLÁŠTNOSTI NÁSLEDNÉ ETAPY VYŠETŘOVÁNÍ	39
6.8.1	<i>Osobní a domovní prohlídka</i>	39
6.8.2	<i>Rekognice in natura</i>	39
6.8.3	<i>Expertizy</i>	39
6.9	ZVLÁŠTNOSTI ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI DO VYŠETŘOVÁNÍ A PREVENCE	39
7	VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	40
7.1	METODA SBĚRU DAT	40
7.2	ANALÝZA ODPOVĚDÍ A JEJICH KATEGORIZACE	41
7.2.1	<i>Typologie pojistných podvodů v oblasti motorových vozidel</i>	41
7.2.2	<i>Modus operandi – páchání ze strany autoservisů</i>	42
7.2.3	<i>Metody odhalování pojistných podvodů</i>	42
7.3	ANALÝZA VÝSLEDKŮ	42
7.4	DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ PREVENCE POJISTNÝCH PODVODŮ V OBLASTI MOTOROVÝCH VOZIDEL	43
8	PŘÍKLADY POJISTNÝCH PODVODŮ V OBLASTI MOTOROVÝCH VOZIDEL	44
9	STATISTIKY A VYČÍSLNÍ POJIŠŤOVEN	48
9.1	ČESKÁ PODNIKATELSKÁ POJIŠŤOVNA, A.S., VIENNA INSURANCE GROUP	48
9.2	GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA A.S.	49
9.3	KOOPERATIVA POJIŠŤOVNA, A.S., VIENNA INSURANCE GROUP	50
9.4	ALLIANZ POJIŠŤOVNA, A.S.	51
10	DETEKCE A PREVENCE ZE STRAN POJIŠŤOVEN	52
10.1	SVIPO II	52
10.2	ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN	52
10.3	ČESKÁ KANCELÁŘ POJISTITELŮ	53
11	ZÁVĚR	53
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54

1 Úvod

Tato práce pojednává o obsahu termínu a problematice při vyšetřování pojistných podvodů, především však ve specifickém smyslu o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a havarijním pojištění vozidel.

V teoretické části práce seznámím čtenáře se základními termíny a principy kriminalistiky, vyšetřování a metodiky. Dále jednotlivé metodiky při vyšetřování podvodů samotných. V pozdější části této práce navážu na odbornou terminologii a problematiku spojenou s pojistnými podvody u vozidel, se všemi příslušnými náležitostmi.

Pojistné podvody představují významný problém nejen pro pojišťovny, ale i pro ekonomiku a společnost. Generují rozsáhlé finanční ztráty, které se následně promítají do výše pojistného pro všechny pojištěné subjekty, a zároveň oslabují důvěryhodnost pojistného trhu. Pojistné podvody se vyskytují v různých podobách, a sice od relativně drobných zkreslení skutečnosti při uplatňování pojistných nároků až po sofistikované a organizované podvodné činnosti za cílem neoprávněného obohacení.

Praktická část této práce doplní práci o kvalitativní rozhovor s pojišťovacím zprostředkovatelem v oboru vozidel, analýzy dat a statistických údajů, podrobnou analýzu problematiky a možnou úpravu a návrhy řešení v praxi.

Cílem této práce je v odborném smyslu analyzovat aktuální postup při vyšetřování neboli metodiku, spojenou s vyšetřováním pojistných podvodů. Zjistit silné a slabé stránky problematiky a navrhnout její možné úpravy.

2 Podvod

V první části teoretické práce bych zde ve stručnosti a pár věnovaných kapitolách představil podvod obecný. Pomůže to čtenáře zasvětit do pozdější,

odbornější části práce věnované podvodům pojistným v oblasti motorových vozidel a metodice při jejich vyšetřování.

Podvod je trestným činem, který je definován v § 209 trestního zákoníku České republiky (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník). Tento trestný čin je součástí širší kategorie majetkových trestných činů, které zahrnují chování zaměřené na neoprávněné obohacení na úkor jiné osoby. Skutková podstata podvodu má subsidiární charakter, což znamená, že pokud je pachatel odpovědný za jiný konkrétnější trestný čin (zmíněný pojistný podvod dle § 210 TZ nebo např. úvěrový podvod § 211 TZ), nepoužije se § 209 TZ. Později bude zmíněný §209 (podvod) a 210§ (pojistný podvod) porovnán, neboť pojistný podvod ve své podstatě vychází z podvodu, avšak tedy nenaplní-li se specifika typická pro podvod pojistný, je daný trestný čin posuzován jako podvod obecný.

3 Právní úprava podvodu v trestním zákoníku

3.1 Skutková podstata podvodu

Dle § 209 odst. 1 trestního zákoníku se podvodu dopustí ten:

„Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu, bude potrestán až na dvě léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.“¹

3.1.1 Znaky skutkové podstaty podvodu

3.1.1.1 Úmysl pachatele

Podvod je úmyslný trestná čin, což znamená, že pachatel musí vědět, že svým jednáním uvádí jiného v omyl, nebo zamlčuje podstatné skutečnosti, a přitom jedná s cílem získat majetkový prospěch na úkor jiné soby.

Rozlišujeme:

Přímý úmysl (*dolus directus*) – pachatel jedná s přímým záměrem jinou osobu podvést

Nepřímý úmysl (*dolus eventualis*) – pachatel nejedná s primárním cílem podvodu, ale je si vědom možnosti podvedení a je s tím srozuměn.

¹ § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. ČESKÁ REPUBLIKA. Trestní zákoník. Zákon č. 40/2009 Sb. Účinnost od 1. ledna 2010.

V praxi se setkáme s problematikou dokazování úmyslu, v případě, že pachatel tvrdí, že jednal v dobré víře. Soudy proto při hodnocení zohledňují všechny okolnosti případu, jako jsou důkazy o jeho vědomí nepravdivých tvrzení nebo motivace k obohacení.

3.1.1.2 Uvedení v omyl

Uvedení v omyl představuje základní znak skutkové podstaty podvodu. Tento pojem zahrnuje aktivní konání i opomenutí, přičemž obě formy jednání vedou k deformaci rozhodovacího procesu poškozené osoby, která na základě nesprávných nebo neúplných informací učiní právně relevantní dispozici se svým majetkem nebo jinou hodnotou. Uvedení v omyl je možné definovat jako vyvolání, udržování nebo využití nesprávné představy poškozeného o určité skutečnosti, a to způsobem ovlivňující jeho jednání tak, aby v důsledku tohoto omylu došlo k majetkové dispozici v neprospěch jeho či jiné osoby.

V soudní praxi bývá za omyl považována nesprávná představa o skutečnostech, které mají význam pro rozhodnutí poškozeného. Tento omyl může být způsoben buď činností pachatele (*aktivním uvedením v omyl*), nebo jeho nečinností (*zamlčením podstatných skutečností*).

Aktivní uvedení v omyl představuje konkrétní konání pachatele, které spočívá ve sdělování nepravdivých nebo zkreslených informací s cílem přimět poškozeného k určitému jednání. V praxi se nejčastěji setkáme s výčtem jako je falešná identita, fiktivní investiční nabídky nebo padělání dokladů. Prezentace nepravdivých skutečností nemusí být vyjádřeny pouze verbálně – může se jednat i o písemná prohlášení, padělané dokumenty, falešné internetové stránky atd..

Podle Nejvyššího soudu ČR (2015) „Uvedení v omyl ve smyslu § 209 TZ může spočívat v jakémkoli jednání, které je způsobilé ovlivnit rozhodování poškozeného, přičemž nemusí jít o pouhé ústní či písemné sdělení, ale i jiné jednání pachatele, například předložení padělaného dokumentu.“²

Zamlčení podstatných skutečností, jako druhá varianta uvedení jiné osoby v omyl. Pachatel vědomě neinformuje poškozeného o rozhodných

² ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. října 2015, sp. zn. 8 Tdo 1056/2015 [online]. Brno: Nejvyšší soud ČR, 2015.

okolnostech, ačkoli si je vědom, že tato informace by mohla ovlivnit rozhodování poškozeného. Hlavním rozdílem vůči aktivnímu uvedení v omyl je, že pachatel aktivně nelže, ale účelově mlčí a neuvádí podstatná fakta, který by měl mít poškozený k dispozici pro správné rozhodnutí. Typické situace v praxi jsou prodej zboží se skrytými vadami, zatajení finanční situace a opomenutí informovat investory.

Podle Nejvyššího soudu ČR (2019): „Zamlčení podstatných skutečností může být považováno za podvodné jednání tehdy, pokud existovala povinnost informovat poškozeného, přičemž pachatel toto vědomě opomenul, čímž způsobil škodu nebo obohacení na úkor jiného.“³

3.1.1.3 Využití omylu

Využití omylu představuje jednu z forem podvodného jednání, která je vedle uvedení v omyl a zamlčení podstatných skutečností ukotvena v §209 TZ. Podle této právní úpravy se pachatel dopustí podvodu nejen tím, že aktivně uvede jiného v omyl nebo zamlčí podstatné skutečnosti, ale také tehdy, pokud vědomě využije již existujícího omylu jiné osoby k dosažení neoprávněného majetkového prospěchu. Tento znak podvodu je důležitý především proto, že pachatel v takovém případě nemusí aktivně klamat, ale postačuje, že záměrně těží z chybného přesvědčení poškozeného. Využití omylu lze tedy chápat jako pasivní formu podvodného jednání, která je ovšem stejně trestná jako aktivní uvedení v omyl.

„Využití omylu je podvodným jednáním tehdy, pokud pachatel nevytvořil omyl aktivně, avšak vědomě těží z chybného přesvědčení poškozeného, přičemž jeho záměrem je získat majetkový prospěch. Takové jednání je stejně závažné jako aktivní podvodné jednání a naplňuje skutkovou podstatu podvodu v plném rozsahu.“⁴

³ ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. ledna 2019, sp. zn. 6 Tdo 1554/2018 [online]. Brno: Nejvyšší soud ČR, 2019.

⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-759-8.

3.1.2 Trestní sankce a postihy za podvod

Podvod podle § 209 trestního zákoníku patří mezi majetkové trestné činy, přičemž trestní sankce a postihy jsou odstupňovány podle závažnosti činu, výše způsobené škody a dalších přitěžujících okolností. Tresty sahají od peněžitých trestů a podmíněných trestů odnětí svobody až po desetileté tresty odnětí svobody v nejzávažnějších případech.

- **Základní skutková podstata** (odst. 1) – trest odnětí svobody až na dvě léta, zákaz činnosti nebo peněžitý trest.
- **Kvalifikované skutkové podstaty** (odst. 2-5) – s přihlédnutím k výši škody, počtu poškozených nebo organizované povaze může být uložena sazba až deset let odnětí svobody.

§ 209 odst. 2 TZ – pokud škoda přesáhne 50 000 Kč (škoda nikoli malá), čin je trestán odnětím svobody až na pět let nebo peněžitým trestem

§ 209 odst. 3 TZ – pokud škoda přesáhne 500 000 Kč (značná škoda) nebo pachatel spáchal čin jako člen organizované skupiny, trestní sazba je od 2 do 8 let odnětí svobody.

§ 209 odst. 4 TZ – pokud škoda přesáhne 5 000 000 Kč (škoda velkého rozsahu), trestní sazba činí 5 až 10 let odnětí svobody.⁵

Podle Šámala et al. (2020):

„Trestní sazba u podvodu je odstupňována v závislosti na společenské škodlivosti činu, přičemž v nejzávažnějších případech je zohledněna nejen výše způsobené škody, ale i sofistikovanost a organizovanost pachatele.“⁶

Podle § 228 trestního řádu může soud v trestním řízení rozhodnout o povinnosti pachatele nahradit způsobenou škodu, což je v praxi časté zejména

⁵ § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. ČESKÁ REPUBLIKA. Trestní zákoník. Zákon č. 40/2009 Sb. Účinnost od 1. ledna 2010.

⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-759-8.

u podvodů souvisejících s úvěrovými, pojistnými nebo investičními podvody. Zastává tak funkci represivní, ale i preventivní.

3.2 Důsledky podvodného jednání

3.2.1 Občanskoprávní a obchodněprávní důsledky

Podvod může mít také občanskoprávní důsledky, které souvisejí s náhradou škody nebo neplatností právních jednání.

Náhrada škody dle občanského zákoníku:

Podle § 2894 občanského zákoníku platí, že:

„Kdo jinému způsobí škodu porušením právní povinnosti, nahradí ji, pokud neprokáže, že škodu nezavinil.“⁷

V kontextu podvodu je důležité, že:

- Poškozený může uplatnit civilní žalobu na náhradu škody
- Pokud byla podvodem uzavřena smlouva, může být podle § 583 občanského zákoníku neplatná pro omyl nebo podvod

Jak uvádí Zulíková (2015)

„Jednal-li někdo v omylu o rozhodující okolnosti a byl-li v omyl uveden druhou stranou, je právní jednání neplatné.“⁸

V podnikatelském sektoru může být podvodný čin důvodem k likvidaci obchodní společnosti, pokud její vedení podvodně manipulovalo s účetnictvím nebo se dopustilo hospodářské trestné činnosti. Podvodné jednání v podnikání může vést nejen k trestním sankcím, ale i ke zrušení právních úkonů a náhradě škody.

3.2.2 Ekonomické důsledky

Podvod má také negativní dopad na ekonomiku a tržní prostředí. Ve studiích o hospodářské kriminalitě se často uvádí, že podvody snižují důvěru ve

⁷ § 2894 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ČESKÁ REPUBLIKA. Občanský zákoník. Zákon č. 89/2012 Sb. Účinnost od 1. ledna 2014.

⁸ ZUKLÍNOVÁ, Michaela. Hlavní důvody neplatnosti – II. Omyl. Právní prostor [online]. 6. listopadu 2015 [cit. 3. ledna 2025]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/hlavni-duvody-neplatnosti-ii-omyl>

finanční instituce a deformují prostředí trhu. Dopady se rozumí nárůst regulačních opatření, poškození pověsti institucí, ztráty spotřebitelů a firem.

„ Podvodné jednání v oblasti investic, pojistných plnění nebo veřejných zakázek vede k systematické destabilizaci tržních vztahů a může narušit hospodářskou soutěž. “⁹

3.2.3 Společenské důsledky

Kromě právních a ekonomických důsledků má podvod i široký společenský dopad.

Typické společenské dopady podvodu:

- **Snížení důvěry v instituce** – podvodné jednání ve veřejné správě nebo bankovníctví oslabuje důvěru občanů v právní stát.
- **Nárůst kriminality** – podvodné jednání může být spojené s organizovaným zločinem
- **Psychologické důsledky pro oběti** – finanční podvody mohou vést k osobním bankrotům, ztrátě zaměstnání nebo dlouhodobé nejistotě.

⁹ ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. Sbírka zákonů České republiky. Účinnost od 1. října 2016

4 Pojistný podvod – aktuální znění § 210 TZ

Pojistný podvod je trestněprávně vymezen v § 210 trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), ve znění pozdějších předpisů.

Aktuální znění § 210:

„(1) Kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamílčí

a) v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy,

b) v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo

c) při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch vyvolá nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f).

(7) Příprava je trestná.“¹⁰

¹⁰ § 210 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. ČESKÁ REPUBLIKA. Trestní zákoník. Zákon č. 40/2009 Sb. Účinnost od 1. ledna 2010.

4.1 Struktura skutkové podstaty pojistného podvodu podle § 210 TZ

Pojistný podvod je trestným činem vymezeným v § 210 trestního zákoníku, který stanoví:

„Kdo při sjednávání pojištění nebo při uplatnění práva na plnění z pojištění uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“¹¹

Pro naplnění skutkové podstaty pojistného podvodu musí být splněny tyto klíčové znaky:

- **Objekt trestného činu** – společností chráněný zájem na ochraně pojišťoven a pojištěnců před podvodným jednáním.
- **Objektivní stránka** – pachatel buď uvádí nepravdivé údaje, nebo zamlčuje podstatné skutečnosti při sjednávání pojištění či při uplatňování pojistného plnění.
- **Subjekt trestného činu** – pachatelem může být jakákoli osoba, která se dopustí uvedeného jednání
- **Subjektivní stránka** – pachatel jedná úmyslně, což znamená, že si je vědom, že nepravdivými nebo zkreslenými údaji získává neoprávněnou výhodu.
- **Následek** – musí dojít ke škodě nejméně ve výši 10 000 Kč, aby byl naplněn znak „škody nikoli nepatrné“ (§ 138 TZ).

"Pojistný podvod podle § 210 trestního zákoníku představuje úmyslné jednání, jehož cílem je neoprávněné získání pojistného plnění nebo jiná majetková výhoda. Pro naplnění skutkové podstaty musí být splněny jak objektivní, tak subjektivní znaky trestného činu, včetně prokazatelného úmyslu pachatele." (Šámal, 2020)¹²

¹¹ § 210 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. ČESKÁ REPUBLIKA. Trestní zákoník. Zákon č. 40/2009 Sb. Účinnost od 1. ledna 2010.

¹² ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-759-8.

4.2 Historický vývoj právní úpravy pojistného podvodu

Pojistný podvod jako samostatná skutková podstata byl do českého trestního práva vysloveně zaveden až zákonem č.40/2009 Sb., trestním zákoníkem, který vstoupil v platnost dne 1. ledna 2010. Do té doby byly pojistné podvody postihovány jako obecný podvod dle § 250 zákona č. 140/1961 Sb., starého trestního zákona.

Začlenění samostatného § 210 do trestního zákoníku reflektovalo rostoucí výskyt a specifické rysy pojistných podvodů, které se odlišují od jiných forem majetkové kriminality, zejména kvůli zapojení pojišťoven jako subjektů trestného činu.

Trestní úprava pojistného podvodu v České republice se od svého zavedení v roce 2010 osvědčila jako efektivní nástroj postihu podvodného jednání v oblasti pojišťovnictví. Klíčovým rozlišovacím znakem oproti obecnému podvodu je skutečnost, že pojistný podvod vždy souvisí s pojistnou smlouvou a útok směřuje proti pojišťovacím institucím.

„Podle Jelínka (2020) bylo oddělení pojistného podvodu od obecného podvodu odůvodněna zejména potřebou přesnější trestněprávní regulace a účinnějšího postihu specifických forem podvodného jednání v oblasti pojišťovnictví.“¹³

4.3 Srovnání pojistného podvodu s obecným podvodem

Pojistný podvod podle § 210 TZ je zvláštní formou obecného podvodu dle § 209 TZ, přičemž klíčový rozdíl spočívá v objektu útoku, tedy v tom, koho pachatel podvede. U obecného podvodu dochází k podvodnému jednání vůči fyzickým nebo právnickým osobám obecně, zatímco v případě pojistného podvodu je poškozenou stranou pojišťovna.

"Pojistný podvod je zvláštní skutkovou podstatou podvodu, která reflektuje specifika podvodného jednání v oblasti pojišťovnictví. Na rozdíl od obecného podvodu dle § 209 TZ, kde může být poškozeným jakákoli fyzická či právnická

¹³ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-380-3.

osoba, je u pojistného podvodu pachatelovo jednání zaměřeno proti pojišťovně jako subjektu poskytujícímu pojistné plnění." (Jelínek, 2020).¹⁴

Další rozdíl spočívá v mechanismu podvodného jednání. Pojistný podvod je vázán na existenci pojistné smlouvy a podvodné jednání se vztahuje ke snaze získat pojistné plnění, která by jinak nenáleželo. Trestní sazba u § 210 TZ je odstupňována podle výše škody, obdobně jako u obecného podvodu.

4.4 Sankce a jiná legislativa spjatá s pojistnými podvody

Podle výše způsobené škody jsou tresty odstupňovány následovně:

- Škoda nejméně 10 000 Kč – až 2 roky odnětí svobody, zákaz činnosti nebo propadnutí věci.
- Škoda nad 50 000 Kč – až 5 let odnětí svobody.
- Škoda nad 500 000 Kč – až 8 let odnětí svobody.
- Škoda nad 5 000 000 Kč – až 10 let odnětí svobody.

Kromě trestního zákoníku se problematika pojistných podvodů dotýká i dalších právních norem:

- **Zákon o pojišťovnictví (č. 277/2009 Sb.)** – stanoví pravidla pro dohled nad pojišťovnami a jejich povinnosti v oblasti prevence podvodů
- **Zákon o finančním arbitrovi (č. 229/2002 Sb.)** – umožňuje řešení sporů mezi pojišťovnami a klienty, což pomáhá eliminovat. Neoprávněné pojistné nároky
- **Občanský zákoník (č. 89/2012 Sb.)** – definuje základní principy pojistné smlouvy a odpovědnosti za škodu.

4.5 Materiální znak pojistného podvodu

Podle § 39 trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) je trestný čin společensky škodlivý v takové míře, že vyžaduje trestní postih. To znamená, že nestačí jen formální naplnění skutkové podstaty, ale je nutné hodnotit konkrétní okolnosti každého případu.

Materiální znak pojistného podvodu lze definovat podle několika faktorů:

¹⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-380-3.

- **Výše způsobené škody** – čím vyšší škoda, tím vyšší míra škodlivosti.
- **Forma a způsob spáchání činu** – organizovaná trestná činnost je nebezpečnější než ojedinělý čin.
- **Délka a promyšlenost jednání** – úmyslné a dlouhodobé podvodné jednání zvyšuje společenskou škodlivost.
- **Motivace pachatele** – podvod spáchaný zjiště nebo chladnokrevným kalkulem je hodnocen přísněji než například jednání v tíživé finanční situaci.

„Podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. ledna 2019, sp. zn. 6 Tdo 1554/2018, je při hodnocení pojistného podvodu nutné posoudit nejen výši škody, ale i stupeň sofistikovanosti jednání pachatele a jeho opakování.“¹⁵

4.6 Společenská škodlivost pojistného podvodu

Pojistný podvod je trestný čin, jehož dopady přesahují individuální škodu pojišťovně a mají negativní vliv na celou společnost.

4.6.1 Ekonomické důsledky

- **Zvýšení pojistných sazeb** – pojišťovny přenášejí ztráty na poctivé klienty
- **Snížení důvěry v pojistný systém** – veřejnost může vnímat pojištění jako neefektivní či nespravedlivé
- **Dopady na finanční stabilitu pojišťoven** – velké podvody mohou poškodit solventnost pojišťovacích subjektů

4.6.2 Kriminologické a sociální aspekty

- **Šíření podvodného jednání** – pokud není pojistný podvod účinně trestán, může se stát „tolerovaným“ fenoménem.
- **Zatížení soudního systému** – vyšší počet podvodných případů vede k delším soudním řízením a vyšším nákladům na justici.
- **Možná vazba na organizovaný zločin** – pojistné podvody mohou být součástí širších kriminálních aktivit, například legalizace výnosů z trestné činnosti.

¹⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Rozsudek ze dne 21. ledna 2019, sp. zn. 6 Tdo 1554/2018.

„Podle Jelínka a kol. (2021) je pojistný podvod trestným činem s vysokou latencí, což znamená, že mnoho případů zůstává neodhaleno, což snižuje efektivitu prevence.“¹⁶

4.7 Subjektivní stránka pojistného podvodu a problematika úmyslu

Subjektivní stránka trestného činu pojistného podvodu (§ 210 trestního zákoníku) představuje klíčový prvek pro určení trestní odpovědnosti pachatele. Zatímco objektivní stránka se zaměřuje na samotné podvodné jednání a jeho důsledky, subjektivní stránka se soustředí na vnitřní postoj pachatele k trestnému činu, tedy jeho zavinění a motivaci.

Pojistný podvod lze spáchat výhradně úmyslně, což znamená, že pachatel musí vědět, že svým jednáním porušuje právní normy, a musí chtít nebo být srozuměn s tím, že způsobí škodu pojišťovně nebo se na její úkor obohatí. Tato kapitola analyzuje problematiku úmyslu v kontextu § 210 TZ, problémy jeho dokazování a rozdíl mezi omylem a vědomým podvodným jednáním.

4.7.1 Přímý a nepřímý úmysl v kontextu pojistného podvodu

Podle § 15 trestního zákoníku lze rozlišit dvě formy úmyslného zavinění:

Přímý úmysl (*dolus directus*) – pachatel chtěl svým jednáním způsobit podvodnou škodu.

Nepřímý úmysl (*dolus eventualis*) – pachatel věděl, že jeho jednání může vést k pojistnému podvodu, a byl s tím srozuměn.

V případě pojistného podvodu se pachatelé nejčastěji dopouštějí činu přímým úmyslem, kdy aktivně falšují informace, předkládají falešné doklady nebo si fingují pojistné události. Avšak i nepřímý úmysl může být relevantní, například pokud někdo „jen“ upraví některé skutečnosti v pojistném hlášení s vědomím, že tím může pojišťovnu uvést v omyl.

4.7.2 Problematika dokazování úmyslu pachatele v praxi

Dokazování úmyslu je v oblasti pojistných podvodů mimořádně složité, protože pojišťovny i soudy se musí zaměřit na vnitřní postoj pachatele, což nelze přímo prokázat, ale pouze dovodit z okolností případu.

¹⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-380-3.

Hlavní problémy dokazování zahrnují:

- **Absence přímých důkazů** – v mnoha případech není možné doložit, že pachatel jednal s cílem podvést pojišťovnu.
- **Využití sofistikovaných metod podvodu** – pachatelé často používají falešné doklady, prostředníky nebo složité finanční transakce.
- **Obrana pachatelů tvrzením o omylu** – mnozí obvinění se brání tím, že údajně nevěděli, že uvedené údaje jsou nepravdivé.

4.8 Formy a mechanismy pojistných podvodů

Pojistný podvod se vyznačuje různými formami. Od individuálních podvodů až po organizované kriminální skupiny, které podvodné praktiky systematicky využívají k získání neoprávněných finančních prostředků.

4.8.1 Organizované skupiny a systematické podvody v oblasti pojištění vozidel

Zatímco individuální pachatelé podvodných praktik se často uchylují k jednodušším formám podvodu, například k navýšení skutečné škody, organizované skupiny se zaměřují na systematické podvody, jejichž rozsah a propracovanost vyžaduje vyšší míru organizace.

Organizované pojistné podvody tvoří až 40 % všech odhalených případů v oblasti pojištění vozidel. Tyto skupiny se často zaměřují na:

- **Záměrné poškození vozidel** s cílem maximalizovat pojistné plnění.
- **Podvodné přepisy vozidel a manipulace s jejich historií** (např. změny vlastnictví před fingovanou nehodou).
- **Účelovou manipulaci s doklady** (např. padělání faktur za opravy, využívání fiktivních autoservisů).
- **Korupci mezi likvidátory pojistných událostí**, kteří schvalují smyšlené nároky.

Tyto systematické podvody představují pro pojišťovny největší finanční zátěž, protože často probíhají dlouhodobě a zahrnují velký počet účastníků.

4.8.2 Fingované dopravní nehody – typologie, modus operandi

Fingované dopravní nehody jsou jedním z nejčastějších způsobů, jakým pachatelé pojistných podvodů vylákají neoprávněné pojistné plnění. Pachatelé buď zcela vymyslí škodní událost, nebo uměle nafouknou její rozsah.

Typologie fingovaných nehod:

- **Zinscenované nehody:**

Pachatelé záměrně způsobí dopravní nehodu, obvykle v situacích, kde je vina obtížně prokazatelná.

Často zahrnuje prudké brzdění před jiným vozidlem nebo předstírání srážky s chodcem.

Obrázek 1: Vozidlo oběti zinscenované nehody, provedeno účelovým prudkým brzděním.

Zdroj: www.denik.cz

- **Účelové poškození vozidla:**

Pachatelé poškodí vozidlo jiným způsobem, než jaký odpovídá hlášené nehodě. Pojišťovně je předkládána zkreslená dokumentace o průběhu nehody.

- **Fiktivní nehody:**

Veškeré dokumenty (lékařské zprávy, faktury za opravy) jsou zcela podvržené. Účastníci nehody jsou často spolupachatelé nebo figuranti.

Jednou z klíčových metod, jak pachatelé manipulují s pojišťovnami, je podvodné hlášení škod a padělání dokumentace. K častým podvodným praktikám patří předkládání falešných lékařských zpráv o zranění účastníků nehody,

padělání faktur za opravy vozidel, duplicita hlášení pojistných událostí, použití falešných fotografií a upravených snímků jako důkazního materiálu.

4.9 Kriminologická analýza pachatelů pojistného podvodu

Kriminologická analýza pachatelů pojistných podvodů nám umožňuje pochopit jejich motivace, rizikové faktory, strukturu organizovaných skupin a míru recidivy.

4.9.1 Profil pachatelů pojistného podvodu

V kriminologické praxi rozlišujeme dvě základní kategorie pachatelů pojistného podvodu. Individuální pachatelé a organizované skupiny.

Individuální pachatelé

Tito pachatelé jednájí samostatně a jejich podvodná činnost je často jednorázová nebo příležitostná. Obvykle se jedná o osoby, které:

- Zneužívají příležitost k pojistnému podvodu například tím, že nahlásí škodu, která reálně nenastala.
- Jsou ve finanční tísní, a proto se uchylují k podvodu jako „snadnému řešení“.
- Podvádějí pod tlakem okolností, například při nákladné opravě vozidla nebo v důsledku nesplácených dluhů.

Organizované skupiny

Na druhé straně stojí kriminální organizace, které pojistné podvody páchají systematicky. Tyto skupiny jsou charakteristické:

- Hierarchickou strukturou, kde každý člen plní specifickou roli (např. falešný svědek, zkorumpovaný mechanik, likvidátor pojistných událostí).
- Dlouhodobou a plánovanou činností, kde pachatelé využívají padělané dokumenty, falešné nehody a podvodná lékařská potvrzení.

4.9.2 Motivace k páchání pojistných podvodů

Pojistné podvody mohou být motivovány ekonomickými, sociálními a psychologickými faktory

„Motivace a osobnost jedince jsou nejdůležitějšími a rozhodnými činiteli ve vztahu k projevu jedince navenek resp. jsou příčinami určitého chování.

Z retrospektivního hlediska, které využívá forenzní psychologie v souvislosti s vytvářením psycho – logického profilu pachatele trestného činu, můžeme zjišťovat motivaci a osobnost pachatele, a to dle dokonaného jednání a chování neboli projevu jedince navenek. Úkolem psychologie je vysvětlit – proč se jedinec chová tak, jak se chová a co bylo jeho cílem.“¹⁷

4.9.2.1 Ekonomické faktory

Hospodářská kriminalita je často vázána na ekonomické tlaky, které mohou vést pachatele k tomu, aby si finančně polepšil nelegální cestou. Mezi hlavní ekonomické motivace patří:

- Osobní zadlužení a nemožnost splácet dluhy.
- Nízké riziko postihu v porovnání s vysokým ziskem.
- Možnost vysokého výdělku s minimální námahou (zejména u organizovaných podvodů).

4.9.2.2 Sociální faktory

Pachatelé pojistných podvodů se často nepovažují za kriminálníky a svou činnost racionalizují.

Šámal (2020) uvádí, že mnoho pachatelů se domnívá, že „pojišťovna stejně vydělává dost“, a proto vnímají podvod jako morálně ospravedlnitelný čin¹⁸

4.9.2.3 Psychologické faktory

Mezi hlavní psychologické faktory patří:

- Kognitivní disonance – pachatelé podvodu si ospravedlňují své jednání jako „menší zlo“.
- Sklon k riskování – některé osobnosti mají vyšší toleranci k riziku a vidí v podvodu „chytrou cestu“ k finančnímu prospěchu.
- Sociální učení – pachatelé vnímají podvod jako normální chování, protože jej vidí u jiných lidí (např. kolegové v práci, rodina)

¹⁷ VYSKOČIL, Martin. Forezně psychologické aspekty pachatele pojistného podvodu a jeho indikace. Bezpečnostní teorie a praxe. 2018, č. 1, s. 27–39. ISSN 1801-8211.

¹⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-759-8.

4.9.3 Recidiva v oblasti pojistných podvodů

Zatímco někteří pachatelé pojistných podvodů spáchají trestný čin pouze jednou, u jiných lze pozorovat opakované jednání a recidivu.

Oportunističtí pachatelé – Situace kdy pojištěná osoba či subjekt využívá příležitosti k fiktivnímu či nadsazenému uplatnění nároku na pojistné plnění, i když skutečné škody nebo ztráty neexistují nebo nejsou v takové míře, jak tvrdí. K pojistné události dochází zpravidla nahodile, bez většího zavinění subjektu pojištění. Oportunistické pojistné podvody často spočívají v naddimenzování následků pojistných událostí, než jak k nim ve skutečnosti došlo, to vše s cílem získat co nejvyšší finanční náhradu od pojišťovny.¹⁹

Strukturální pachatelé – Strukturálním pachatelem je jedinec, který dlouhodobě plánuje spáchání pojistného podvodu za účelem zisku sobě nebo jinému, tento pachatel jedná organizovaně a s vyšší průměrnou škodou.²⁰

Recidiva se v oblasti pojistných podvodů týká přibližně 60 % organizovaných pachatelů, zatímco u individuálních podvodníků je míra recidivy kolem 20 %

5 Metodika vyšetřování – součást kriminalistické vědy

Metodika vyšetřování trestných činů představuje soubor metod, technik a procesů, které vyšetřovatelé aplikují k systematickému shromažďování, analýze a vyhodnocování důkazů s cílem objasnit trestný čin, identifikovat pachatele a zajistit spravedlivé právní řízení. Tento proces vyžaduje hluboké pochopení trestního práva a odborných metod, jako jsou v první řadě kriminalistické techniky a taktiky.

Kriminalistická věda je rozdělena na obecnou a zvláštní část. Obecná část se zaměřuje na metody technického a taktického charakteru, jež se vztahují k zajišťování a vyhodnocování kriminalistických stop. Tyto metody, zahrnující jak

¹⁹ HRADEC, M., Pojistné podvody, 1. vydání, Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2014. ISBN -97-80-7408-089-0.

²⁰ VYSKOČIL, Martin. Forezně psychologické aspekty pachatele pojistného podvodu a jeho indikace. Bezpečnostní teorie a praxe. 2018, č. 1, s. 27–39. ISSN 1801-8211.

fyzické stopy, tak i formy nehmotných důkazů, se studují bez ohledu na konkrétní typ trestného činu, což znamená, že se jedná o univerzální postupy, které mohou být aplikovány na různé vyšetřovací situace. Nicméně v praxi nelze spoléhat pouze na jejich univerzální využití. Každý trestný čin, jeho specifika a okolnosti, jakož i charakter dané kriminalisticky relevantní události, si vyžadují přizpůsobení metodiky vyšetřování konkrétnímu případu – této problematice se věnuje zvláštní část kriminalistické vědy.

Ve vyšetřování se tak vyšetřovatelé musí zaměřit na specifika jednotlivých stop a důkazů v závislosti na povaze trestné činnosti a přizpůsobit tak vyšetřování. Například při vyšetřování majetkových trestných činů je důraz kladen na materiální stopy, zatímco v případě násilné kriminality jsou klíčovými prvky tělesné důkazy a výpovědi svědků. Řečeno, vyšetřování trestných činů je tedy složitý a dynamický proces, který si žádá přizpůsobení obecně známých metod a principů specifickým podmínkám a konkrétním okolnostem každého případu.

5.1 Náležitosti metodik vyšetřování²¹

Metodika vyšetřování, jako součást kriminalistické vědy, nese s sebou při své tvorbě určitá pravidla a drží se systematického procesu utváření. Nesmíme opomenout a definovat její **zásady**, jak při tvorbě, tak aplikaci, její obecné **funkce** a neposledně její samotnou **strukturu**, později charakterizující metodiku vyšetřování jednotlivých trestných činů.

5.1.1 Zásady vyšetřovací metodiky

Zásady metodiky vyšetřování jednotlivých typů trestných činů zahrnují dvě základní skupiny, a to **zásadu tvorby** a **zásadu aplikace**:

- **Zásady tvorby metodik vyšetřování jednotlivých typů trestných činů**
 - (1) Vědeckost tvorby** – tvorba samotné metodiky musí být opřena o vědecké zobecnění kriminalistických aspektů vyšetřovací a soudní praxe.
 - (2) Závislost obsahu jednotlivých metodik na kriminalistické charakteristice daného typu trestného činu** – vytvořená metodika

²¹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.

musí věcně a obsahově odpovídat k jednotlivým typům trestných činů a jejich charakteristickým znakům.

(3) Systémový přístup – k tvorbě vyšetřovacích metodik je klíčový systém, který cílevědomě rozděluje jednotlivé poznatky, později použité pro obsahovou strukturu metodiky. Výsledkem musí být logicky semknutý systém poznatků a doporučení.

(4) Dynamičnost tvorby – kriminalistická teorie musí svým obsahem odpovídat aktuální kriminalistické praxi, proto je nutné vyšetřovací metodiky aktualizovat a doplňovat nové.

- **Zásady aplikace metodik vyšetřování jednotlivých typů trestných činů**

(1) Zásada tvůrčího přizpůsobování metodických doporučení konkrétním okolnostem trestného činu – každý trestný čin má své specifické rysy, avšak zároveň vykazuje určité obecné charakteristiky, na jejichž základě jej lze zařadit do konkrétní kategorie trestných činů. Kriminalistická praxe proto vyžaduje, aby byla metodika vyšetřování uplatňována flexibilně a přizpůsobena individuálním okolnostem každého případu.

(2) Zásada tvůrčího přizpůsobování metodických doporučení konkrétním vyšetřovacím situacím – během vyšetřování se mohou vyskytnout jedinečné situace, které nelze řešit pomocí obecných schémat. Z tohoto důvodu je nezbytné uplatňovat tvůrčí přístup, což zahrnuje hledání a formulaci optimálních variant postupů odpovídajících specifickým okolnostem daného případu.

5.1.2 Funkce vyšetřovací metodiky

- **Poznávací funkce** – tato funkce spočívá v systematickém třídění trestných činů do homogenních skupin na základě jejich kriminalistických znaků. Identifikuje typické způsoby páchaní jednotlivých činů, jejich projevy ve formě kriminalistických stop a obvyklé vyšetřovací situace. Opírá se přitom o poznatky týkající se vzniku, vyhledávání a zajišťování důkazního materiálu, což umožňuje efektivnější postup při jejich objasňování.

- **Formativní funkce** – druhá funkce se zaměřuje na tvorbu standardizovaných modelů postupu policejních orgánů při vyšetřování specifických kategorií trestných činů. Tyto modely představují soubor doporučených metod a postupů uspořádaných do logicky strukturovaného rámce. Vycházejí z teoretických poznatků kriminalistiky a zobecněných zkušeností z praxe, čímž přispívají k optimalizaci vyšetřovacích procesů.
- **Kontrolní funkce** – tato funkce slouží k ověřování správnosti a efektivity metod používaných v rámci vyšetřování trestných činů. Jejím cílem je identifikace možných nedostatků a jejich následná eliminace. Kontrolní mechanismy zajišťují, že metody odpovídají nejnovějším poznatkům kriminalistiky a právním normám, čímž přispívají k neustálému zkvalitňování vyšetřovací praxe.

„Metodika vyšetřování je ta část kriminalistické vědy, která odhaluje a zkoumá zákonitosti vzniku stop a zvláštnosti postupů při vyhledávání, zajišťování a využívání stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných informací s ohledem na určitý typ trestného činu a předpokládanou typovou vyšetřovací situaci.“²²

5.1.3 Struktura vyšetřovací metodiky

5.1.3.1 Typová kriminalistická charakteristika

Popis jednotlivých kriminalisticky důležitých znaků a charakteristika jednotlivých trestných činů, včetně způsobu provedení, motivace pachatelů, použitého modus operandi a jejich typických následků. Důležitým aspektem je rovněž analýza typických skupin pachatelů a jejich chování. Patří sem:

- typické kriminální situace,
- typické způsoby páčání (*MODUS OPERANDI, PERSEVERACE*)
- typické vlastnosti pachatelů,
- typické vlastnosti obětí,
- typické motivy.

²² KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.

5.1.3.2 Typické stopy daného typu trestných činů

Popis stop pro konkrétní trestný čin a popis míst, kde se stopy většinou nachází. Stopy mohou být hmotné (např. otisky prstů, DNA, nástroje použité k trestné činnosti) nebo nehmotné (např. výpovědi svědků, elektronické záznamy, bankovní transakce). Identifikace a správné zajištění těchto stop je klíčovým prvkem vyšetřování.

5.1.3.3 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Každý typ trestného činu má specifické vyšetřovací aspekty, které jsou příčinami nedostatků při vyšetřování nebo procesu dokazování.

5.1.3.4 Typické podněty k vyšetřování a jejich zvláštnosti

Podněty, které ovlivňují první fázi vyšetřování. Jednotlivé typy trestných činů jsou odlišné v podnětech, nedostatcích a způsobech prověřování.

5.1.3.5 Typické vyšetřovací situace

Vyšetřovací situace se liší podle druhu trestného činu a okolností jeho spáchání. Existují zobecněné modely těchto situací, které pomáhají kriminalistům efektivně reagovat na daný případ. Mezi typické situace patří:

- zadržení pachatele přímo při činu,
- vyšetřování s časovým odstupem na základě nových důkazů,
- odhalení organizované kriminality na základě dlouhodobého sledování.

5.1.3.6 Typické počáteční úkony a jejich zvláštnosti

První kroky vyšetřování jsou zásadní a klíčové pro úspěšné objasnění trestné činnosti. Například:

- ohledání místa činu a zajištění důkazů,
- výslechy svědků a podezřelých,
- spolupráce s odborníky (např. forenzní analytici, ekonomičtí specialisté).

5.1.3.7 Typové vyšetřovací verze a zvláštnosti vytyčování vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování

Typové vyšetřovací verze nejsou konkrétními vyšetřovacími hypotézami, ale obecnými modely založenými na kriminalistické praxi. Pomáhají při hledání důkazů a usměrňují vyšetřování, než jsou stanoveny konkrétní verze založené na zjištěných faktech. Důležité aspekty zahrnují:

- formulování hypotéz o motivech a způsobu provedení trestného činu,

- práci s více variantami a jejich postupné ověřování,
- spolupráci mezi různými složkami vyšetřování.

5.1.3.8 Zvláštnosti následné etapy vyšetřování

V této fázi se ověřují vyšetřovací verze a doplňují důkazy. Někdy se označuje jako rozvinuté dokazování, kdy už jsou známy konkrétní skutečnosti vedoucí k podezření vůči určité osobě.

5.1.3.9 Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a kriminalistická prevence

Spolupráce veřejnosti s vyšetřovateli se liší v závislosti na druhu trestné činnosti. V některých případech je účast obyvatel klíčová (např. pátrání po pohřešovaných osobách), jindy je zapojení veřejnosti minimální nebo dokonce nevhodné.

6 Metodika vyšetřování pojistných podvodů

Metodika vyšetřování trestného činu pojistného podvodu je tedy součástí zvláštní části kriminalistické vědy. Svoji podstatou vychází z metodiky vyšetřování podvodů, avšak je doplněna o právě klíčové znaky charakteristické pro tento typ podvodů. Jejím hlavním objektem zkoumání jsou jednotlivé aspekty a fáze tohoto trestného činu, jeho projevy v podobě stop a související procesy v průběhu vyšetřování. Cílem je tedy vytvořit ucelený soubor znalostí a doporučení, které pomáhají policejním složkám efektivně postupovat při vyšetřování pojistných podvodů, v této práci zaměřené na oblast podvodů u pojištění motorových vozidel.

6.1 Kriminalistická charakteristika pojistného podvodu

Podvod podle § 209 řadíme to kategorie majetkových trestných činů, zejména pak do kategorie obecné kriminality. Zpravidla posléze podvod podle § 210 do kriminality hospodářské. Vedle toho také § 211 úvěrový podvod a § 212 dotační podvod, avšak těmto zmíněným se práce nevěnuje.

Kriminální situaci, typickou pro páchání pojistných podvodů tvoří několik zákonitých prvků. V první řadě určité hospodářské a společenské klima, svým způsobem vhodné anebo jinak přispívající právě pro tento druh trestného činu. Klíčovým prvkem kriminální situace je úmysl pachatele se neoprávněně obohatit, kdy pojištěný může čelit finančním problémům, v tom případě se setkáme s méně

promyšlenými skutky, až po organizované skupiny s promyšleným způsobem páchání.

Typické způsoby páchání. Nejčastějším způsobem je **fingování nehody**, kdy pojištěnec úmyslně způsobí dopravní nehodu nebo ji zinscenuje, aby získal pojistné plnění za vzniklé škody na vozidle. Dalším běžným způsobem je **fingování krádeže vozidla**, kdy pojištěnec nahlásí krádež vozidla, které buď nikdy nebylo ukradeno, nebo bylo importováno do zahraničí. V některých případech se pachatelé uchylují k **zveličování skutečných škod**, například tím, že nahlásí větší poškození vozidla, než ve skutečnosti vzniklo. Další metodou je **úmyslné poškození vozidla**, kdy pojištěnec poškodí své vlastní vozidlo, aby získal pojistné plnění za způsobenou škodu, nejčastěji z pojištění havarijního. Z kriminální praxe a z dat poskytnutých pojišťovacími zprostředkovateli nebývá podvodné jednání při sjednávání samotného pojištění v současnosti tak běžné, klient se uchyluje k takovému jednání spíše z neznalosti.

Typické vlastnosti pachatele, zpravidla zahrnují finanční motivaci, kdy pachatelé čelí ekonomickým problémům nebo chtějí rychle získat peníze. Mnohdy jde o osoby s vyššími nároky na životní úroveň, které se uchylují k nelegálnímu získávání prostředků. Pachatelé bývají také manipulativní, schopní vytvářet falešné důkazy nebo zkreslovat skutečnosti, aby obelhali pojišťovnu. Často se jedná o osoby s dobrou znalostí pojistného trhu a jeho procesů, což jim umožňuje lépe skrýt podvody, nebo jsou jeho součástí. V praxi se často setkáme s podplacenými likvidátory pojistných událostí a s autoservisy nadhodnocující ceny oprav. Statisticky jsou nejvíce zastoupeni muži, ve věkovém rozmezí od 30 do 49 let, ženy zastoupeny 15% a mladiství 5,5%.

Typické vlastnosti obětí. Oběťmi pojistných podvodů jsou vždy pojišťovny, které se stávají cílem manipulace a podvodných nároků. V důsledku podvodného jednání pachatelů mohou být na druhé straně oběťmi i poctivý účastníci silničního provozu, kteří kvůli těmto podvodům čelí růstu nákladů na pojištění, avšak v této problematice se jedná spíše o oběti nepřímo dotčené.

„Diskutabilní otázkou zůstává přístup pojišťoven k podávání trestních oznámení a podávání podnětů policii k jimi zjištěnému jednání, které vykazuje znaky skutkové podstaty trestného činu pojistného podvodu. V případech, kdy je

k podezření ze spáchání pojistného podvodu již prováděno šetření policií, pojišťovny vždy poskytují úplnou součinnost.“²³

Typický motiv pachatelů pojistných podvodů je bezpochyby finanční. Pachatelé se snaží obohatit na úkor pojišťovny, například kvůli finančním potížím nebo k pokrytí dluhů. Dalším motivem může být snaha o získání nového vozidla bez nutnosti platit za něj plnou cenu. V některých případech může být motivem i snaha o zbavení se starého, nefunkčního vozidla a získání pojistného plnění.

6.2 Typické stopy pojistného podvodu

V rámci vyšetřování pojistných podvodů v oblasti motorových vozidel jsou klíčovým důkazním materiálem různé písemné dokumenty, které mohou pocházet jak od pojištěného, tak od dalších osob zapojených do vzniku nebo likvidace škodní události. Tyto dokumenty často obsahují nepravdivé nebo zkreslené informace, případně dochází k úmyslnému zatajení podstatných údajů. Proto je nezbytné zajistit veškeré důkazní materiály v jejich původní podobě, aby bylo možné ověřit jejich pravost a obsah.

Podvodné dokumenty mohou být předkládány již při sjednávání pojistné smlouvy s cílem neoprávněně zvýšit pojistnou hodnotu vozidla, nebo v okamžiku uplatňování nároku na pojistné plnění. V takových případech mohou obsahovat nepravdivé údaje o škodní události, která ve skutečnosti nenastala, případně se odehrála za okolností, které nárok na pojistné plnění vylučují.

Kromě padělaných nebo zkreslených listin a dokumentů lze při vyšetřování pojistných podvodů v oblasti motorových vozidel identifikovat i další významné kriminalistické stopy. Tyto stopy mohou mít fyzickou, digitální nebo paměťovou povahu a jejich správná interpretace hraje klíčovou roli při odhalování podvodného jednání.

²³ VYSKOČIL, Martin. Metodika vyšetřování trestného činu pojistného podvodu v oblasti pojištění motorových vozidel. Bezpečnostní teorie a praxe. 2019, č. 2, s. 119–141. ISSN 1801-8211.

6.2.1 Stopy na vozidle a místě škodní události

Při pojistných podvodech týkajících se motorových vozidel je často manipulováno s fyzickými důkazy na samotném vozidle. Mezi nejčastější praktiky patří:

Uměle navozená poškození – příkladem je dodatečné úmyslné poškození karoserie, skel nebo jiných částí vozidla za účelem navýšení pojistného plnění

Simulace nehody – vytvoření falešné nehody s cílem získat pojistné plnění

Neodpovídající charakter poškození – nesoulad mezi nahlášeným průběhem nehody a skutečnými fyzickými stopami na vozidle

Manipulace s identifikátory vozidla – padělání VIN kódu, registrační značky nebo úprava tachometru s cílem zakrýt skutečný technický stav vozidla.

Obrázek 2: Falza čísla karoserie vozidla VIN

Zdroj: www.sdruzení-sova.cz

Obrázek 3: Falza čísla karoserie vozidla č. 2, původní číslice 5 přeražena na číslici 4

Zdroj: www.sdruzeni-sova.cz

6.2.2 Digitální stopy

V současné době jsou digitální stopy stále důležitějším nástrojem při vyšetřování pojistných podvodů. Mezi klíčové zdroje patří:

Telematická data z vozidla – moderní vozidla jsou vybavena senzory, které zaznamenávají polohu, rychlost a jiné údaje o provozu. Z těchto dat lze zjistit, zda vozidlo bylo v době nehody skutečně na místě události.

Kamerové záznamy – monitorovací systémy v ulicích, na dálnicích nebo na soukromých objektech mohou poskytnout důkazy o skutečném průběhu události

Záznamy z palubních kamer – Někteří majitelé vozidel mají na svých vozech nainstalované palubní kamery, jejichž záznam může pomoci odhalit nesrovnalosti v průběhu nehody.

6.2.3 Svědecké výpovědi a paměťové stopy

Paměťové stopy získané výslechy svědků mohou poskytnout klíčové informace pro odhalení pojistného podvodu. V těchto případech je důležité:

Prověřit věrohodnost svědků – svědci mohou být do podvodu zapojeni nebo mohou být zmanipulováni pachatelem.

Porovnat výpovědi s objektivními důkazy – pokud svědecká výpověď neodpovídá dostupným stopám (např. digitálním nebo fyzickým důkazům), může jít o známku podvodného jednání.

Analyzovat nesrovnalosti v časové souslednosti – rozpory v popisu události mezi jednotlivými svědky nebo ve srovnání s jinými důkazy mohou naznačovat podvod.

6.2.4 Nestandardní chování pojištěného

Další nepřímou stopou pojistného podvodu může být podezřelé chování pojištěného. Typické signály zahrnují:

Neobvyklý časový odstup mezi vznikem škodní události a jejím nahlášením – čím déle pojištěný otál s nahlášením, tím větší je pravděpodobnost podvodného jednání.

Přílišná informovanost pojištěného o postupech pojišťovny – znalost detailů pojistného šetření může naznačovat zkušenost s podvody.

Přehnaně dramatický popis události – příliš detailní, ale nelogická výpověď může být pokusem o zakrytí podvodného jednání.

Opakované pojistné události stejného druhu – vysoká četnost škodních událostí u jednoho klienta může být známkou systematického pojistného podvodu

6.3 Typické podněty a jejich zvláštnosti

Typické podněty k vyšetřování pojistných podvodů v oblasti motorových vozidel zahrnují několik klíčových faktorů, které mohou vést k zahájení vyšetřování.

6.3.1 Oznámení poškozeného

Pojišťovny vystupují jako poškozené subjekty a v případě podezření na pojistný podvod předávají podněty k prošetření příslušným orgánům. Tato oznámení jsou obvykle předávána pracovníky specializovaných oddělení, které se zabývají analýzou podezřelých pojistných událostí. Pojišťovna poskytuje relevantní dokumentaci, která zahrnuje údaje o pojištění, uplatněném nároku na plnění, a výsledky interního šetření.

6.3.2 Oznámení svědka

Dalším podnětem může být oznámení od svědků, kteří mohou mít informace o podezřelých okolnostech kolem pojistné události. Svědci mohou zahrnovat účastníky nehody, náhodné svědky, spolupracovníky či rodinné příslušníky, kteří mohou poskytnout důkazy nebo důležité informace o páchání podvodného

jednání, jako jsou například fotodokumentace, kamerové záznamy či písemnosti vedoucí k trestné činnosti.

6.3.3 Výsledek operativní činnosti SKPV

V některých případech mohou být pojistné podvody odhaleny v rámci běžného policejního vyšetřování jiných trestných činů. Například při šetření krádeží motorových vozidel nebo dopravních nehod mohou vyšetřovatelé narazit na indicie naznačující podvodné jednání. V těchto situacích je důležité, aby podezření byla postoupena na specialisty na pojistné podvody, kteří provádějí detailní šetření.

Dále mohou policejní orgány odhalit organizované skupiny, které se specializují na pojistné podvody, nebo mohou být odhaleny jiné podvodné praktiky v souvislosti s motorovými vozidly. Tato činnost je zaměřena na aktivní vyhledávání a shromažďování informací, které mohou vést k identifikaci pachatelů nebo k prokázání podvodného jednání.

6.4 Zvláštnosti předmětu vyšetřování pojistného podvodu

Vyšetřování pojistných podvodů v oblasti motorových vozidel se vyznačuje několika specifiky, která se týkají jak charakteru trestného činu, tak i obtížnosti v dokazování skutkových okolností a úmyslu pachatele. Tento typ vyšetřování zahrnuje složité procesy, ve kterých je kladeno důraz na detailní analýzu všech souvisejících okolností. K tomu, aby byl podvod prokázán, je třeba nejen prokázat **materiální důkazy**, ale i **úmysl pachatele**. Obtíže při dokazování spočívají především v tom, že se jedná o rafinované jednání, které na první pohled nemusí vykazovat zjevné znaky trestné činnosti, a pachatelé se často brání tvrzením, že neměli **podvodný úmysl**. V těchto případech je třeba především zkoumat důkazy o způsobu života pachatele, jeho zdrojích příjmů a případně i motivy, které vedly k podvodnému jednání. Dále je nutné prověřit počátky podvodného jednání a první kontakty mezi pojišťovnou a pachateli, stejně jako přípravné kroky k podvodu. Velmi důležité jsou rovněž důkazy svědčící o možném spolupachatelství nebo organizování trestného činu, což může naznačovat, že se jedná o součást širšího vzorce podvodného jednání.

Dalšími výzvami v tomto typu vyšetřování jsou situace, kdy nelze zajistit klíčové důkazy, jako je samotný předmět pojištění – motorové vozidlo, nebo jiné

věci, které souvisí se škodní událostí. Při takových případech, kdy například nelze ověřit identitu vozidla nebo jeho technický stav, dochází k obtížím při objasňování skutkových okolností. Dokazování, že došlo k manipulaci s těmito důkazy, nebo že vozidlo nebylo skutečně poškozeno, je klíčové pro prokázání podvodu.

6.5 Typické vyšetřovací situace pojistného podvodu

Jedním z hlavních problémů při vyšetřování pojistného podvodu je prokazování **úmyslu pachatele**. Tato situace se stává kritickou, když je nutné doložit úmyslné podvodné jednání konkrétní fyzické osoby. V posledních letech došlo k rozšíření dokazování trestně právní odpovědnosti i na právnické osoby, což zjednodušuje a zefektivňuje vyšetřovací proces, zejména v případech, kdy je těžké prokázat úmysl konkrétního jednotlivce.

Zpočátku je kladen důraz na jeho zvykové chování, kontakty, místa výskytu a předpokládaný způsob života pachatele. V těchto počátečních fázích je nutné soustředit úsilí na **shromáždění co nejvíce důkazů**, provedení odborných expertíz a výslechy svědků, kteří mohou poskytnout relevantní informace.

Na základě dosud shromážděného materiálu je možné zahájit trestní stíhání a vyslechnout pachatele jako obviněného. Po sdělení obvinění se kriminalistické vyšetřovací situace posouvají do dalších fází:

Podle Konráda a kol. (2021):

- **Obviněný trestnou činností doznává**

V tomto případě věnuje kriminalista úsilí zejména bezvadnému zadokumentování trestné činnosti v celém rozsahu. Pečlivé obstarání důkazů k prokázání subjektivní stránky trestného činu je zcela nezbytné, neboť pachatelé často při jednání před soudem dokáží využít sebemenších chyb učiněných v přípravném řízení ke zmaření účelu trestního řízení

- **Obviněný trestnou činností zcela popírá**

Kriminalista se zaměřuje zejména na opatření důkazů vyvracejících, či potvrzujících výpovědi obviněného, poškozeného a svědků. Dovednost práce s vyšetřovacími verzemi často determinuje výsledek vyšetřování, tedy zjištění a dokázání objektivní pravdy.

- **Obviněný doznává jednání, popírá však úmysl pojistného podvodu**

Je nutné zaměřit úsilí na zjištění skutečností prokazujících úmysl. Jedná se zejména o způsob života obviněného, jeho příjmů, styků a skutečností, nasvědčujících tomu, že se dopustil dalších obdobných jednání.

- **Obviněný odmítá vypovídat**

Nalézání pramenů důkazů je v tomto případně značně složité a vyžaduje od orgánů činného v trestním řízení značnou preciznost a trpělivost. Nezastupitelnost roli má v tomto případě dobrá práce s vyšetřovacími verzemi jakožto metodou poznání objektivní pravdy v trestním řízení.²⁴

6.6 Typické počáteční úkony při vyšetřování pojistného podvodu a jejich zvláštnosti

Typické počáteční úkony při vyšetřování pojistného podvodu zahrnují shromáždění informací o pojistné události, zajištění relevantních důkazů a provedení prvotních analýz, které mohou nasvědčovat podvodnému jednání. Nutný je podrobný rozbor škodní události, kde je třeba ověřit soulad mezi skutečností a informacemi uvedenými v pojistné smlouvě a uplatněném nároku na pojistné plnění. Důležitým úkolem je i zajištění dokumentace vztahující se k pojistné smlouvě, jako jsou smluvní podmínky, změny v pojistce, komunikace mezi pojištěným a pojišťovnou a dokumenty související s likvidací škodní události.

6.6.1 Ohledání místa a věci

Na rozdíl od typických počátečních úkonů při vyšetřování podvodů vyjma těch pojistných, nepatří ohledání místa a věci za úkony zcela typické, avšak při vyšetřování pojistného podvodu v oblasti motorových vozidel je klíčovým krokem v procesu odhalování podvodného jednání. V případě motorového vozidla je důležité prověřit technický stav vozidla, zjišťovat známky manipulace, záměrné poškození nebo změny, které mohou ukazovat na podvodné jednání.

Při **ohledání vozidla** se provádí podrobná analýza jeho vnějších a vnitřních částí, včetně kontroly identifikačních znaků (číslo VIN) a porovnání s údaji uvedenými v pojistné smlouvě. Dále se vyhodnocují stopy po poškození, které by

²⁴ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.

mohly naznačovat podvodné jednání, jako jsou například falešně vytvořené stopy po nehodě nebo opravy, které nejsou v souladu s přirozeným opotřebením vozidla.

„Obviněný uplatnil právo na pojistné plnění a doložil doklady o provedené opravě, kdy mělo dojít k výměně jednotlivých dílů vozidla za nové díly, které byly zakoupeny v autorizované prodejně náhradních dílů konkrétního výrobce automobilů, a dojde k výplatě pojistného plnění na základě doložených daňových dokladů prokazujících opravu daným způsobem. Ohledáním věci, motorového vozidla po opravě, je zjištěno, že k opravě nedošlo, byly doloženy padělané daňové doklady a vozidlo bylo pouze neodborně opraveno bez výměny dílů.“²⁵

Ohledání místa, kde došlo k pojistné události, je rovněž důležité pro rekonstruování okolností a pro ověření tvrzení pojištěného. V rámci tohoto procesu je také nutné zajistit fotografie, svědecké výpovědi a případné kamerové záznamy, které mohou přispět k vyjasnění skutečného průběhu události. Všechny tyto důkazy slouží k potvrzení nebo vyvrácení podvodného jednání a jsou nezbytné pro další postup ve vyšetřování.

6.6.2 Výslech poškozeného

Výslech poškozeného, resp. zástupce pojišťovny, představuje klíčový vyšetřovací úkon při šetření. Pojišťovna vystupuje v roli poškozeného a výslech slouží k objasnění okolností škodní události, ověření údajů uvedených v pojistné smlouvě a provedení důkladné analýzy likvidace škody. Při výslechu se vyšetřovatel dotazuje na okolnosti vzniku škody, postup při jejím hlášení, způsob komunikace s pojištěným a poskytnuté dokumenty. Cílem je identifikovat jakékoliv nesrovnalosti nebo indicie, které by mohly nasvědčovat podvodnému jednání. Významné jsou také důkazy o ekonomické situaci pojištěného, které by mohly ukázat na motiv podvodného jednání. Vyšetřovatelé se soustředí na rozpor mezi tvrzením pojištěného a zajištěnými důkazy (například fotodokumentace nebo znalecké posudky), což může být indikátorem podvodné manipulace se škodní událostí.

²⁵ VYSKOČIL, Martin. Metodika vyšetřování trestného činu pojistného podvodu v oblasti pojištění motorových vozidel. Bezpečnostní teorie a praxe. 2019, č. 2, s. 119–141. ISSN 1801-8211.

6.6.3 Výslech svědků

Výslech svědka je dalším významným krokem při vyšetřování pojistných podvodů motorových vozidel. Svědci mohou poskytnout klíčové informace, které napomohou objasnit skutečnosti týkající se vzniku škodní události, konkrétního chování pojištěného nebo zjištění podezřelých okolností. Svědek může být například účastníkem dopravní nehody, osobou, která byla přítomna při události, nebo někým, kdo má informace o předchozím chování pojištěného. Významným faktorem při výslechu svědka je jeho schopnost poskytnout konkrétní a objektivní informace, které mohou potvrdit nebo vyvrátit podezření na podvod. Kromě výpovědí o skutečných okolnostech nehody se mohou svědci podílet na identifikaci poškozeného vozidla nebo popisu chování pojištěného před a po škodní události. Vyšetřovatelé se zaměřují na prověřování důvěryhodnosti svědků a jejich výpovědí, aby zajistili přesnost a úplnost shromážděných informací.

6.6.4 Výslech obviněného

Tento úkon probíhá až po vznesení obvinění a je zaměřen na ověření subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu, tedy úmyslu pachatele. Při výslechu je nezbytné zjistit, zda obviněný jednal v úmyslu podvodně získat pojistné plnění, zda existují důkazy podporující tento úmysl a zda došlo k manipulaci s pojistnými podmínkami nebo zfalšování informací o škodní události. Vyšetřovatelé se při výslechu zaměřují na odhalení rozporů v tvrzeních obviněného a shromážděné důkazy, jako jsou písemnosti, fotografie nebo znalecké posudky. Cílem je prokázat, zda došlo k úmyslnému podvodnému jednání a identifikovat možné spolupachatele či organizátory podvodu.

6.7 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí a organizace vyšetřování

Po provedení a vyhodnocení počátečních úkonů a s nimi spjatých opatření je možno vytyčovat vyšetřovací verze

6.7.1 Verze k trestnému činu

Verze, zda je skutek opravdu trestným činem a zda je kvalifikován jako pojistný podvod, způsob spáchání, motiv a další příslušné náležitosti.

6.7.2 Verze k totožnosti pachatele

V praxi u vyšetřování pojistných podvodů v oblasti motorových vozidel ojediněle. Pachatel je od začátku při svém konání o své totožnosti sdílný, neboť pod svojí identitou vystupuje s pojišťovnou.

6.7.3 Verze k pobytu známého pachatele

Součinnost SKPV, verze směřující k místu předpokládaného pobytu pachatele ale i k jeho předpokládanému pobytu

6.8 Zvláštnosti následné etapy vyšetřování

Cílem je prověrka vyšetřovacích verzí, následné úkony mohou být:

6.8.1 Osobní a domovní prohlídka

- Podléhá a je vymezena trestním řádem, v této praxi velice ojedinělá
- K nalezení písemností a jiných materiálních důkazů související s trestnou činností

6.8.2 Rekognice in natura

- V přítomnosti pochybností a nesrovnalostí s totožností pachatele nebo motorového vozidla

6.8.3 Expertizy

- Znalecké zkoumání originality písemností
- Znalecké zkoumání technického stavu vozidla
- Znalecké zkoumání oboru mechanoskopie

6.9 Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a prevence

Jedním z neefektivnějších nástrojů je využívání oznamovací povinnosti a podporování veřejnosti, aby v případě podezření na pojistný podvod neprodleně kontaktovala příslušné orgány. Aktivní spolupráce svědků, účastníků dopravních nehod a dalších osob, kteří mohou mít informace o podezřelých skutečnostech, je pro vyšetřování velmi cenná.

Prostřednictvím informovaných občanů, kteří si jsou vědomi důsledků podvodného jednání, mohou orgány činné v trestním řízení a pojišťovny rychleji identifikovat podezřelé události a zahájit potřebná vyšetřování. K tomu přispívají

i osvěta a vzdělávání veřejnosti, které zvyšují povědomí o důsledcích pojistných podvodů a informují o správném postupu při hlášení podezření.

V oblasti prevence je kladen důraz na proaktivní komunikaci mezi pojišťovnami, policií a občany. Pojišťovny často pořádají kampaně zaměřené na informovanost o rizicích pojistných podvodů a jejich důsledcích. Dále je důležité, aby pojišťovny a bezpečnostní složky vypracovávaly a implementovaly moderní technologie a analytické nástroje k identifikaci vzorců podvodného chování, čímž se zvyšuje účinnost prevence a odhalování těchto trestných činů.

7 Výzkumné šetření

Pro praktickou část bakalářské práce byl sestaven dotazník s volnými odpověďmi, jehož cílem bylo získat kvalitativní data od odborníků z oblasti pojištění a vyšetřování pojistných podvodů. Dotazník se zaměřoval na nejčastější typy podvodů, motivaci pachatelů, využívané metody odhalování a preventivní opatření. Kompletní znění dotazníku je uvedeno v příloze.

7.1 Metoda sběru dat

Pro sběr dat byla využita metoda strukturovaného dotazování prostřednictvím e-mailové komunikace a osobního rozhovoru. Dotazník byl zaslán vybraným odborníkům v oblasti pojištění motorových vozidel, včetně likvidátorů pojistných událostí, specialistů na pojistné podvody a pracovníků pojišťoven. Respondenti byli vybíráni na základě jejich zkušeností a odborných znalostí v dané problematice.

Dotazník obsahoval otevřené otázky, což umožnilo respondentům podrobněji rozvést své odpovědi a poskytnout konkrétní příklady z praxe. Tato forma umožnila hlubší vhled do problematiky pojistných podvodů, jejich odhalování a prevence. Odpovědi byly následně analyzovány pomocí tematické kategorizace a komparativní metody, což umožnilo identifikovat klíčové vzorce v odpovědích jednotlivých respondentů.

Pro zvýšení validity dat byla provedena triangulace informací, kde byly odpovědi respondentů porovnány s dostupnými statistikami a odbornou

literaturou. Tento přístup pomohl zajistit objektivitu výsledků a jejich přenositelnost do širšího kontextu pojišťovnictví.

Kromě dotazníkové metody byly využity také sekundární zdroje, jako jsou statistické zprávy České asociace pojišťoven (ČAP), legislativní normy upravující problematiku pojištění a odborné články týkající se metod zjišťování pojistných podvodů.

7.2 Analýza odpovědí a jejich kategorizace

7.2.1 Typologie pojistných podvodů v oblasti motorových vozidel

Na základě odpovědí respondentů bylo identifikováno několik hlavních typů pojistných podvodů.

- **Fingované dopravní nehody**

Fingované nehody jsou nejrozšířenější forma pojistných podvodů. V těchto případech je nehoda uměle vytvořena nebo nahlášena bez skutečného poškození vozidla.

Typické modus operandi zahrnuje: Majitel vozidla spolupracuje s jiným řidičem a domluví se na nahlášení škody, která nebyla skutečná. Pojišťovně jsou pak předloženy falešné důkazy o poškození. Domluvené nehody mezi známými osobami, při nichž dochází k nahlášení škody a následnému vymáhání pojistného plnění. Dále nahlášení poškození vozidla vandalismem, i když k němu ve skutečnosti nedošlo nebo poškození vozidla vlastníkem s cílem získat náhradu od pojišťovny.

- **Umělé navyšování škody**

Opravy škod v autoservisech za použití levnějších dílů, než byly uvedeny na faktuře. Například se při opravě vozidla použijí repasované díly, zatímco pojišťovně se vykáže cena za nové originální součástky.

- **Podvodné krádeže vozidel**

Předem domluvené odcizení vozidla s účelem získat pojistné plnění. Například majitel odveze své vozidlo do zahraničí a tam jej prodá, následně však nahlásí jeho krádež.

- **Opakované nahlášení škody u více pojišťoven**

Dnes již méně časté, díky digitalizaci a sdílení dat mezi pojišťovny.

7.2.2 Modus operandi – páchaní ze strany autoservisů

Autoservisy zastávají druhou nejrozšířenější kategorii v páchaní pojistných podvodech v oblasti vozidel. Respondenti uvedli následující nejčastější způsoby podvodného jednání:

- **Účtování neoprávněných nákladů** – například fakturování originálních dílů, ale použití repasovaných nebo levnějších alternativ.
- **Falšování faktur** – některé servisy vykazují opravy, které nebyly nikdy provedeny.
- **Účelové poškození vozidla během opravy** – například dodatečné poškození, které má zvýšit pojistné plnění.
- **Spolupráce se zprostředkovateli podvodů** – některé servisy pracují s organizovanými skupinami, které fingují nehody a následně pojišťovně vykazují přemrštěné opravy.

7.2.3 Metody odhalování pojistných podvodů

Respondenti uvedli, že odhalování podvodů se neustále vyvíjí a zahrnuje několik metod:

- **Forenzní analýza vozidel** – technická kontrola stop na vozidle a porovnání s popisem nehody.
- **Analýza pojistných záznamů** – pojišťovny sdílejí informace o předchozích událostech a podezřelých vzorcích chování.
- **Detekční systémy pojišťoven** – pojišťovny neustále vyvíjí a zdokonalují vlastní detekční a informačně-výměnné systémy sdíleny napříč pojišťovny
- **Spolupráce s policií** – pojistné podvody jsou stále častěji předmětem trestního řízení.

7.3 Analýza výsledků

Na základě odpovědí lze konstatovat, že pojistné podvody jsou nadále častým jevem, avšak pojišťovny disponují stále účinnějšími metodami jejich

odhalování. I přesto dochází k hledání nových forem podvodného jednání, zejména v souvislosti s moderními technologiemi. V současné době je patrná tendence k vyššímu využívání sofistikovaných analytických nástrojů a sdílení dat mezi pojišťovnami, což přispívá k efektivnější detekci podvodných jednání.

Analýza odpovědí ukázala, že pachatelé nejčastěji volí formy podvodů, které mají velmi malé riziko odhalení, jako jsou nadhodnocené opravy v autoservisech nebo inscenované nehody. Zároveň ale potvrzuje, že spolupráce mezi pojišťovnami a policií je klíčovým faktorem pro úspěšné odhalování těchto trestných činů.

Pojistné podvody v oblasti motorových vozidel představují nejen finanční problém, ale také etický a právní aspekt, který má dopad na celý pojišťovací sektor i na poctivé klienty. Přestože moderní technologie umožňují stále efektivnější odhalování podvodných jednání, pachatelé se neustále přizpůsobují novým podmínkám a hledají nové cesty, jak systém obejít.

Důsledná prevence a kvalitní legislativa jsou zásadními faktory v boji proti pojistným podvodům. Kromě technologických inovací a spolupráce mezi pojišťovnami a policií je důležité také osvěta veřejnosti o následcích pojistných podvodů. Zvýšení povědomí o trestněprávních důsledcích a finančních dopadech podvodného jednání může vést k jeho snížení.

Vzhledem k dynamickému vývoji pojistných podvodů je nutné, aby se pojišťovny a orgány činné v trestním řízení neustále přizpůsobovaly novým trendům a metodám podvodníků. Pouze tak lze minimalizovat finanční ztráty a zajistit spravedlivé fungování pojistného systému pro všechny zúčastněné subjekty.

7.4 Doporučení pro zlepšení prevence pojistných podvodů v oblasti motorových vozidel

Na základě zjištěných informací a odborných odpovědí respondentů lze formulovat několik klíčových opatření, které by mohly pomoci omezit výskyt pojistných podvodů:

- **Zavedení povinné fotodokumentace vozidel při uzavírání pojištění** – povinná vizuální kontrola a archivace těchto snímků by mohly snížit možnost podvodů souvisejících s fingovaným poškozením.
- **Větší spolupráce mezi pojišťovnami a policií** – propojení databází a zefektivnění sdílení informací o podezřelých událostech.
- **Zpřísnění sankcí za pojistné podvody** – vyšší tresty mohou fungovat jako prevence proti pokusům o podvodné jednání. Sankce nese jak represivní, tak preventivní charakter.
- **Lepší vzdělávání likvidátorů pojistných událostí** – školení a vzdělávání pracovníků pojišťoven v oblasti podvodných praktik může zvýšit úspěšnost odhalování podezřelých případů.
- **Využití tzv. „blockchain“ technologie** – transparentnost a nemožnost provádět zpětné manipulace s daty by mohly omezit možnosti falšování pojistných dokumentů.
- **Zvýšení využití umělé inteligence** – moderní analytické nástroje mohou identifikovat podezřelé vzorce chování a mohou pomoci odhalit neobvyklé pojistné události.

„Pojistné podvody jsou bezesporu oblastí, kde se velmi pozitivně promítá nasazení umělé inteligence, strojového učení i celá řada aktivit spojených s online datovou a analytickou podporou. Tyto nástroje zvyšují významně úspěšnost v odhalování pojistných podvodů a jejich schopnosti dramaticky rostou.

„Přesto práce týmu detektivů Generali České pojišťovny stále zůstává nezastupitelná, a to zejména s ohledem na šetření pojistného podvodu a samozřejmě jeho dokazování,“ upozorňuje Petr Kafka. “²⁶

8 Příklady pojistných podvodů v oblasti motorových vozidel

Příklad č. 1, modus operandi – fingovaná krádež vozidla:

²⁶ GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA. Statistika odhalených pojistných podvodů za rok 2024: uchráněná hodnota atakovala sumu 700 milionů korun [online]. 22.01.2025 [cit. 4.2.2025]. Dostupné z: <https://www.generaliceska.cz/-/statistika-odhalenych-pojistnych-podvodu-za-rok-2024-uchranena-hodnota-atakovala-sumu-700-milionu-koron>

„Rozsudkem Okresního soudu v Liberci ze dne 17. 12. 2019, sp. zn. 8 T 182/2018, byla obviněná G. R. Š. uznána vinnou přečinem pojistného podvodu podle § 210 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „tr. zákoník“), kterého se dopustila na podkladě skutkového stavu spočívajícím v tom, že v Liberci, dne 9. 1. 2012 v dotazníku k doplnění údajů potřebných pro likvidaci pojistné události z pojistné smlouvy č. 4633209435, uzavřené s UNIQA pojišťovna, a. s. – odcizení vozidla BMW X5, rz XY, VIN XY, kterou dne 25. 10. 2011 oznámila na Policii ČR, Obvodní oddělení XY, uvedla, že vozidlo bylo zakoupeno za částku 1.250.000 Kč, nezná předchozí vlastníky, k vozidlu měla pouze dva klíče, jednotlivé náhradní klíče od vozidla se v době odcizení vozidla nacházely doma, ke klíčům nikdo jiný přístup neměl, ve vozidle nebylo osvědčení o technickém průkazu, s vozidlem za posledních 6 měsíců byly vykonávány výlučně cesty krátké do 30 km, ačkoli to pravda nebyla, neboť vozidlo zakoupil její otec za částku cca 450.000 Kč a následně jí ho daroval, k vozidlu byly dodány a obžalovaná k němu od počátku měla dva hlavní klíče a jeden klíč náhradní, v době odcizení nevěděla, kde je jeden z hlavních klíčů, klíče měla uloženy tak, že k nim měl přístup i někdo jiný než ona, osvědčení o technickém průkazu bylo ve vozidle a v posledních 6 měsících byla s vozidlem nejméně jednou vykonána cesta na hranice Ukrajiny, o čemž věděla.“²⁷

Příklad č. 2, modus operandi – fingovaná krádež vozidla:

„Rozsudkem Okresního soudu v Liberci ze dne 2. 7. 2020, sp. zn. 2 T 27/2019, byl obviněný M. A. (dále jen „obviněný“ nebo také „dovolatel“) uznán vinným přečinem pojistného podvodu podle § 210 odst. 2, 4 tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, za což byl podle § 210 odst. 4 tr. zákoníku, § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku odsouzen k peněžitému trestu ve výměře 100 denních sazeb ve výši 600 Kč, tj. celkem 60 000 Kč, placenému podle § 68 odst. 5 tr. zákoníku v deseti měsíčních splátkách ve výši 6 000 Kč, přičemž podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho roku.

²⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. května 2021, sp. zn. 3 Tdo 390/2021 [online]. Brno: Nejvyšší soud, 2021 [cit. 4. 2. 2025].

Dne 9. 5. 2018 oznámil na Policii České republiky, Obvodním oddělení Liberec-centrum, odcizení svého motorového vozidla značky Peugeot Expert s registrační značkou XY, VIN XY, ke kterému mělo dle jeho oznámení dojít dne 9. 5. 2018 v době od 13:00 do 14:45 hodin v Liberci na XY, ačkoli si byl vědom, že k odcizení vozidla v této době a na tomto místě nedošlo, a následně, se záměrem vylákat pojistné plnění na základě pojistné smlouvy č. 6289743080, tuto smyšlenou událost dne 5. 7. 2018 telefonicky oznámil pojišťovně Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, IČO 47116617, se sídlem v Praze, Pobřežní 665, která ji zaevidovala pod č. 4182097022, ale pojistné plnění za vozidlo, které ohodnotila na 205 000 Kč, nevyplatila z důvodu, že jí následně nebyly předloženy požadované podklady prokazující oprávněnost uplatněného nároku, a společnosti Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group tak obviněný mohl způsobit škodu 205 000 Kč.“²⁸

Příklad č. 3, modus operandi – fingovaná dopravní nehoda a falešná oprava vozidla:

„Dne 18.08.2016 přibližně v 15:00 hod., v Praze 9, na pozemní komunikaci v ul. XY, před budovou č.p. XY, jako řidič osobního motorového vozidla zn. Alfa Romeo, reg. zn. XY, úmyslně narazil do vozidla zn. Opel Corsa, reg. zn. XY, jehož řidička poškozená K. O., nar. XY s vozidlem vyjížděla z bočního výjezdu od společnosti Pepsi Cola do ul. XY, čímž způsobil dopravní nehodu, při níž došlo k poškození obou vozidel tak, že vozidlo zn. Alfa Romeo bylo poškozeno v přední a pravé části, vozidlo zn. Opel Corsa, pak v přední části a následně dne 19.08.2016 telefonicky celou událost oznámil pojišťovně a uplatnil nárok na výplatu pojistného plnění z povinného ručení vozidla zn. Opel Corsa u poškozené obch. společnosti Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., kde byla pojistná událost zaregistrována pod č. XY, jelikož jako viníka nehody označil obžalovaný poškozenou K. O., která mu měla při výjezdu na hlavní komunikaci dát přednost, dne 30.08.2016 mu bylo pojišťovnou vyplaceno pojistné plnění ve výši 87.400 Kč

²⁸ ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. května 2021, sp. zn. 8 Tdo 432/2021 [online]. Brno: Nejvyšší soud, 2021 [cit. 4. 2. 2025].

za totální škodu na vozidle, čímž způsobil poškozené společnosti Česká podnikatelská pojišťovna, a.s. škodu ve výši 87.400 Kč a dále způsobil poškozené společnosti Arval CZ, s.r.o. IČO: 267 26 998 poškozením vozidla zn. Opel Corsa škodu ve výši 36.129 Kč.

Dne 25.08.2016 přibližně ve 21:35 hod., v Praze 9, v ul. XY, poté, co osobní motorové vozidlo tov. zn. Alfa Romeo, reg. zn. XY, uvedené v bodě 1) po předchozí nehodě provizorně opravil, se jako jeho řidič, pokusil narazit do vozidla tov. zn. Škoda Octavia, reg. zn. XY, jehož řidič poškozený M. O., nar. XY odbočoval v protisměru z ulice XY vlevo do ulice XY, což se mu však nepodařilo, jelikož poškozený O. s vozidlem stihl křižovatkou projet přesto, že obžalovaný prudce zrychlil, přičemž při následném brzděném manévru obžalovaný nezvládl své vozidlo, kterým narazil do obrubníku u pravého okraje vozovky, čímž způsobil další závažná poškození vozidla, jež řídil, a následně dne 31.08.2016 v 9:52 hod. telefonicky celou událost oznámil pojišťovně a uplatnil nárok na výplatu pojistného plnění z povinného ručení vozidla zn. Škoda Octavia u poškozené obch. spol. AXA pojišťovna, a.s., kde byla tato pojistná událost zaregistrována pod č. XY, jelikož jako viníka nehody označil obžalovaný poškozeného O., který mu měl dát při odbočování vlevo jako protijedoucímu přednost, přičemž při nahlášení škodné události zamlčel předchozí fatální poškození vozidla, které bylo likvidováno formou totální škody, čímž chtěl poškozené obch. společnosti AXA pojišťovna, a.s. způsobit škodu ve výši 125.000 Kč, přičemž však pojistné plnění nebylo pojišťovnou vyplaceno, na základě provedeného šetření, kterým bylo zjištěno předchozí poškození vozidla.“²⁹

Příklad č. 4, modus operandi – záměrné poškození vozidla:

„Dne 31. 1. 2018, v době kolem 19.20 hod., v XY, okres Litoměřice, v ulici XY, na silnici II. třídy č. XY ve směru od Prahy do XY, jako řidič a tehdejší uživatel osobního motorového vozidla zn. Audi A8, r. z. XY, stříbrné barvy, ve vlastnictví ČSOB Leasing, a. s., IČ: 63998980, provozované společností J., IČ: XY, s úmyslem vylákat od poškozené Generali Česká pojišťovna, a. s., IČ: 45272956,

²⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2019, sp. zn. 4 Tdo 999/2019 [online]. Brno: Nejvyšší soud, 2019 [cit. 4. 2. 2025]

finanční prostředky na základě fiktivní pojistné události – úmyslně způsobeného poškození předmětného vozidla zn. Audi A8, r. z. XY – jako pojistné plnění z havarijního pojištění a povinného ručení z pojistné smlouvy ze dne 9. 10. 2015, uzavřené mezi ČSOB Leasing, a. s., a poškozenou Generali Česká pojišťovna, a. s., úmyslně a s cílem vozidlo poškodit, najel pravou částí předmětného vozidla do betonové opěrné zdi a pokračoval v jízdě dalších cca 35 metrů za současného setrvalého natočení řízení vozidla vpravo a stlačení plynového pedálu, čímž došlo k poškození pravé části vozidla, kdy toto bylo nakonec likvidováno jako tzv. totální škoda, přičemž následně na místo přivolal hlídku Policie ČR a policistům na místě a do protokolu o dopravní nehodě úmyslně nepravdivě uvedl, že byl oslněn světly protijedoucího vozidla a ztratil orientaci a vyjel vpravo mimo vozovku, kde se střetl s betonovou opěrnou zdí, tedy popsal událost jako dopravní nehodu, kdy následně vše stejně popsal i svému bratrovi R. B., jednateli J., který poté u poškozené pojišťovny takto pojistnou událost i nahlásil a uplatnil, v důsledku čehož bylo ze strany poškozené Generali Česká pojišťovna, a. s., neoprávněně vyplaceno vlastníkovu vozidla pojistné plnění ve výši 196.964 Kč dne 27. 3. 2018 a pojistné plnění ve výši 79.926 Kč dne 26. 4. 2018, kdy současně byla z celkového poskytnutého pojistného plnění částka ve výši 26.796 Kč započtena na dlužné pojistné, přičemž následně vystavením potvrzení Generali Českou pojišťovnou, a. s., o likvidaci pojistné události formou totální škody se vlastníkem vozidla stala J., která poté prodala vrak vozidla za částku ve výši 315.000 Kč, a tímto svým jednáním tedy způsobil poškozené Generali Česká pojišťovna, a. s., IČ: 45272956, se sídlem Bělehradská 299, 120 00 Praha, škodu v celkové výši 303.686 Kč.“³⁰

9 Statistiky a vyčíslení pojišťoven

9.1 Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group

Česká podnikatelská pojišťovna (ČPP) je jednou z největších pojišťoven v České republice, která působí na trhu od roku 1995. Je součástí silné pojišťovací skupiny Vienna Insurance Group (VIG), která patří mezi přední pojišťovny ve střední a východní Evropě. ČPP se specializuje na široké spektrum pojistných

³⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. února 2021, sp. zn. 3 Tdo 93/2021 [online]. Brno: Nejvyšší soud, 2021 [cit. 4. 2. 2025].

produktů pro jednotlivce i firmy, včetně autopojištění, životního a úrazového pojištění, pojištění majetku a odpovědnosti.

Jedním z nejvýznamnějších produktů ČPP je povinné ručení, ve kterém se řadí mezi tři největší poskytovatele na českém trhu. Pojišťovna klade důraz na moderní technologie, efektivní detekci pojistných podvodů a kvalitní zákaznický servis. Pravidelně investuje do inovací a digitálních služeb, aby klientům poskytovala rychlé a pohodlné vyřízení pojistných událostí.

Tabulka 1: ČPP, a.s., statistiky za rok 2023 a 2024:

Rok	Počet podezřelých případů	Uchráněná částka (mil. Kč)	Autopojištění (%)
2023	830	94	60
2024	880	104	63

Zdroj: www.cpp.cz, úprava vlastní

„Nejvyšší částku roku 2024 se podařilo specialistům uchránit v případě v Praze, kdy se mohlo jednat o podvod za 10 milionů korun. „Za zmínku určitě také stojí nehoda popelářského vozu, který měl nacouvat do BMW. Majitel poškozeného BMW požadoval po pojišťovně 850 tisíc korun. Šetřením jsme zjistili, že vozidlo bylo poškozeno dříve, než došlo ke srážce s popeláři. Pomohl také svědek, který viděl, že BMW bylo na místo nehody dotaženo na laně,“ popisuje jeden ze zajímavých případů Dita Němečková.“³¹

9.2 Generali Česká pojišťovna a.s.

Generali Česká pojišťovna je jednou z největších a nejstarších pojišťoven v České republice. Vznikla spojením Generali Pojišťovny a České pojišťovny a je součástí mezinárodní skupiny Generali Group, která působí ve více než 50 zemích světa.

³¹ ČESKÁ PODNIKATELSKÁ POJIŠŤOVNA. Pojistné podvody páchají nejčastěji muži středního věku [online]. Dostupné z: <https://www.cpp.cz/aktualne/pojistne-podvody-pachaji-nejcasteji-muzi-stredniho-veku-166211> [cit. 4. 2. 2025]

Pojišťovna nabízí širokou škálu produktů, včetně životního a neživotního pojištění, přičemž mezi její hlavní služby patří **pojištění vozidel** (povinné ručení a havarijní pojištění), majetkové pojištění, cestovní pojištění a pojištění podnikání.

Díky rozsáhlé síti poboček a digitálním službám umožňuje klientům snadnou správu pojistných smluv a rychlé vyřízení škod. Generali Česká pojišťovna klade důraz na inovace, bezpečnost a zákaznickou spokojenost, a proto se řadí mezi nejdůvěryhodnější pojišťovny v ČR.

„I v loňském roce pak „kvetly“ pojistné podvody v oblasti povinného ručení – nikoliv však u tzv. plechových škod, ale zejména u agendy spojené s výplatou škod na zdraví. Zde byly odhaleny podvody za 129 milionů korun, což představuje meziroční nárůst o pětinu. Typické pro tyto případy jsou situace, kdy lidé vznášejí nepřiměřeně vysoké nároky na odškodnění. Pro srovnání – podvody spojené s odcizením vozidel měly loni finanční vyjádření na úrovni šesti milionů korun.“³²

Tabulka 2: Generali Česká pojišťovna a.s., výše uchráněných částek:

Výše uchráněné částky v letech:				
2020	2021	2022	2023	2024
449 mil. Kč	532 mil. Kč	546 mil. Kč	727 mil. Kč	681 mil. Kč

Zdroj: www.generaliceska.cz, úprava vlastní

9.3 Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group

Kooperativa pojišťovna je druhou největší pojišťovnou v České republice a patří do rakouské skupiny Vienna Insurance Group (VIG). Byla založena v roce 1991 a od té doby poskytuje široké spektrum pojišťovacích služeb pro jednotlivce i firmy. Nabízí životní i neživotní pojištění, včetně pojištění vozidel, majetku, odpovědnosti, podnikání a cestovního pojištění. Je známá svou flexibilitou a individuálním přístupem ke klientům.

³² GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA. Živly v roce 2024: Generali Česká pojišťovna řešila více než 78 tisíc pojistných událostí, meziročně jde o 130% nárůst! [online]. únor 2025 [cit. 4. 2. 2025]. Dostupné z: <https://www.generaliceska.cz/detail-tiskove-zpravy>

Kooperativa se zaměřuje na digitální inovace, rychlé řešení pojistných událostí a kvalitní zákaznický servis. Aktivně podporuje různé společenské a charitativní projekty a dlouhodobě se angažuje v oblasti prevence rizik a bezpečnosti.

V roce 2024 vyšetřovatelé pojišťovny Kooperativa prověřovali **1133 podezřelých pojistných událostí**, v téměř **70 % případů se podezření potvrdilo**. Podvodné jednání bylo prokázáno u téměř **750 prošetřovaných škod**, celková uchráněná hodnota přesáhla **125 milionů Kč**. Jedná se o podobná čísla, jako v roce 2023, kdy pojišťovna prověřovala přes **1000 případů** a uchráněná hodnota byla **137 milionů Kč**.

„Nejproblémovějším regionem bylo v roce 2024 Hlavní město Praha, kde Kooperativa odhalila podvody za 32 milionů Kč. Nejméně podvodů pak vyšetřovatelé Kooperativy řešili v Pardubickém kraji a v kraji Vysočina. „Opět nejvíce případů jsme prověřovali v oblasti pojištění vozidel, podařilo se nám uchránit hodnotou 54 milionů Kč. Následuje pojištění majetku a odpovědnosti občanů, kde dosáhla uchráněná hodnota výše 30 milionů Kč,“ doplňuje Dita Němečková.“³³

9.4 Allianz pojišťovna, a.s.

Allianz pojišťovna je součástí nadnárodní finanční skupiny Allianz Group, která patří mezi největší pojišťovny na světě. V České republice působí od roku 1993 a nabízí širokou škálu pojištění pro jednotlivce i firmy.

Mezi její hlavní produkty patří **pojištění vozidel (povinné ručení a havarijní pojištění)**, majetkové pojištění, životní pojištění, cestovní pojištění a pojištění odpovědnosti. Společnost se zaměřuje na rychlé a férové řešení pojistných událostí a klade důraz na udržitelnost a inovace. V oblasti bezpečnosti podporuje různé projekty zaměřené na prevenci dopravních nehod.

„Detektivům z Allianz se povedlo prověřit 2094 případů, z toho nejvíc jich bylo v Praze, kde se o pojistný podvod lidé pokusili ve 340 případech v celkové výši 85

³³ KOOPERATIVA POJIŠŤOVNA. Kooperativa vloni šetřila přes 1130 podezřelých pojistných událostí [online]. leden 2025 [cit. 4. 2. 2025]. Dostupné z: <https://www.koop.cz/clanky/kooperativa-vloni-setrila-pres-1130-podezrelych-pojistnych-udalosti>

miliónů korun. O něco méně tomu bylo v Moravskoslezském kraji, kde se jednalo o 299 pokusů za 38,6 miliónů korun. Pomyslné třetí místo pak v pojistných podvodech zaujímá Středočeský kraj, kde Allianz zjistila 289 incidentů ve výši 41 miliónů korun.“³⁴

10 Detekce a prevence ze stran pojišťoven

V České republice se detekcí a prevencí pojistných podvodů zabývá několik klíčových institucí, které využívají moderní technologie, datovou analytiku a sdílení informací mezi pojišťovnami. Mezi nejvýznamnější nástroje patří Systém pro vyhledávání podezřelých pojistných událostí (**SVIPO II**) a organizace jako **Česká kancelář pojistitelů (ČKP)** a **Česká asociace pojišťoven (ČAP)**.

10.1 SVIPO II.

Systém SVIPO II (Systém pro vyhledávání podezřelých pojistných událostí) je klíčovým nástrojem pojišťoven pro detekci pojistných podvodů v oblasti neživotního pojištění, zejména tedy u pojištění motorových vozidel. Tento systém umožňuje automatizované vyhodnocování pojistných událostí, identifikaci nestandardních vzorců chování klientů a vzájemné sdílení informací mezi pojišťovnami.

SVIPO II funguje na základě pokročilé datové analytiky a algoritmů umělé inteligence, které zpracovávají informace o pojistných událostech, jejich účastnících a historii jejich pojistných nároků. Systém je napojen na databáze jednotlivých pojišťoven a pomáhá včas identifikovat podezřelé události, které mohou být předmětem detailnějšího šetření. Tento systém významně přispívá ke snižování počtu pojistných podvodů a zabraňuje neoprávněnému čerpání pojistného plnění.

10.2 Česká asociace pojišťoven

Česká asociace pojišťoven (dále jen **ČAP**) sdružuje největší pojišťovny působící v ČR a aktivně se podílí na prevenci a detekci pojistných podvodů. Asociace organizuje školení, konference a odborné semináře, kde sdílí nové poznatky a metody v oblasti detekce podvodů.

³⁴ ALLIANZ POJIŠŤOVNA. Allianz v roce 2024 odhalila pojistné podvody za více než 392 miliónů korun [online]. leden 2025 [cit. 4. 2. 2025]. Dostupné z: https://www.allianz.cz/cs_CZ/pojisteni/vse-o-allianz/tiskove-centrum/allianz-odhalila-pojistne-podvody-v-roce-2024-za-392-mil-korun.html

ČAP také spolupracuje s policií, státními orgány a dalšími subjekty při odhalování rozsáhlých pojistných podvodů, například organizovaných skupin, které se specializují na falešné dopravní nehody či podvodná hlášení škod. Dále podporuje legislativní změny směřující k efektivnějšímu odhalování a postihování pojistných podvodů.

10.3 Česká kancelář pojistitelů

Česká kancelář pojistitelů (dále jen **ČKP**) hraje také zásadní roli v oblasti prevence pojistných podvodů, zejména v sektoru povinného ručení. **ČKP** byla zřízena jako právnická osoba zákonem č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. **ČKP** spravuje databázi pojistných smluv motorových vozidel, čímž umožňuje efektivní kontrolu, zda jsou všechna užívaná motorová vozidla pojištěna.

Jedním z významných nástrojů **ČKP** je monitorování nepojištěných vozidel a vymáhání příspěvků do garančního fondu od majitelů vozidel, kteří nemají platné povinné ručení. **ČKP** rovněž spolupracuje s pojišťovnami a státními orgány při vyšetřování podezřelých pojistných událostí, čímž pomáhá předcházet podvodům spojeným s fingovanými nehodami či neoprávněnými nároky.

11 Závěr

Pojistné podvody představují nejen ekonomický problém pro pojišťovny, ale i významnou hrozbu pro stabilitu celého pojišťovacího sektoru v pojistný systém. V mé bakalářské práci jsem se podrobně zabýval problematikou metodiky vyšetřování se zaměřením na pojistné podvody v oblasti motorových vozidel, přičemž analyzoval jejich právní rámec, věnoval se tedy příslušné metodice vyšetřování a jmenoval aktuální trendy a způsoby páčání neboli modus operandi.

Z dostupných statistik a přiložených zdrojů také vyplývá, že pojistné podvody tvoří podstatnou část hospodářské kriminality a jejich počet má setrvale vzrůstající tendenci. Pachatelé využívají stále sofistikovanější metody, často se uchylují ke zneužití moderních technologií, falšování dokumentace nebo organizovaným formám podvodného jednání. Tento vývoj klade značné nároky na kriminalistickou metodiku, která se musí neustále přizpůsobovat novým hrozbám.

Z hlediska vyšetřování pojistných podvodů hraje klíčovou roli systematická a důsledná analytická činnost, která umožňuje včasné odhalení podezřelých

pojistných událostí. Moderní kriminalistické metody využívají nejen tradiční vyšetřovací postupy, ale stále více se opírají o pokročilé technologie, například o analýzu velkých dat, algoritmy umělé inteligence a sofistikované programy na detekci anomálií v pojistných nárocích. Tyto nástroje pomáhají identifikovat opakující se vzorce chování a umožňují efektivnější prevenci i rychlejší objasnění podvodných praktik i pro pojišťovny samotné.

Na základě obsaženého výzkumného šetření, které se opíralo a čerpalo z informací získaných jak od samotných pojistných likvidátorů, ale také i pojišťovacích zprostředkovatelů, byly mimo jiné vytečeny nejčastější způsoby a pachatelé podvodného jednání, tak i prostor pro prevenci a zlepšení aktuálních metodik vyšetřování. K výzkumnému šetření je nutno podotknout, že i pro skvělou spolupráci a komunikaci s odbornými respondenty, je součástí jejich vědění jisté „*know-how*“, které si každá pojišťovna, a i samotný likvidátor bedlivě střeží, a tedy v dané problematice vyšetřování pojistných podvodů nemůže zacházet do úplné podrobnosti.

Úplným závěrem lze říci, že metodika vyšetřování pojistných podvodů podléhá stále se vyvíjejícím a novým způsobům páčání a sofistikovanosti pachatelů. Jedná se svým způsobem o jakýsi neustálý závod mezi pachateli a vyšetřovateli. Jakmile se kriminalistické metody vyšetřování zdokonalí a přizpůsobí se aktuálním trendům páčání, pachatelé naleznou způsoby nové, neboť i nabídka nabízených pojištění ze stran pojišťoven je pestrá, nesoucí zákonitě své mezery.

Seznam použité literatury

Monografie:

1. HRADEC, M., Pojistné podvody, 1. vydání, Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2014. ISBN -97-80-7408-089-0.
2. JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-380-3.

3. KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.

4. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-759-8.

5. VYSKOČIL, Martin. Forezně psychologické aspekty pachatele pojistného podvodu a jeho indikace. Bezpečnostní teorie a praxe. 2018, č. 1, s. 27–39. ISSN 1801-8211.

6. VYSKOČIL, Martin. Metodika vyšetřování trestného činu pojistného podvodu v oblasti pojištění motorových vozidel. Bezpečnostní teorie a praxe. 2019, č. 2, s. 119–141. ISSN 1801-8211.

Zákonné právní předpisy v platném znění:

1. § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. ČESKÁ REPUBLIKA. Trestní zákoník. Zákon č. 40/2009 Sb. Účinnost od 1. ledna 2010.

2. § 210 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. ČESKÁ REPUBLIKA. Trestní zákoník. Zákon č. 40/2009 Sb. Účinnost od 1. ledna 2010.

3. § 2894 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. ČESKÁ REPUBLIKA. Občanský zákoník. Zákon č. 89/2012 Sb. Účinnost od 1. ledna 2014.

4. Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. ČESKÁ REPUBLIKA Sbírka zákonů České republiky. Účinnost od 1. října 2016

Judikatura:

1. ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. října 2015, sp. zn. 8 Tdo 1056/2015. Brno: Nejvyšší soud ČR, 2015.

2. ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. ledna 2019, sp. zn. 6 Tdo 1554/2018. Brno: Nejvyšší soud ČR, 2019.

3. ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2019, sp. zn. 4 Tdo 999/2019. Brno: Nejvyšší soud, 2019.

4. ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. února 2021, sp. zn. 3 Tdo 93/2021. Brno: Nejvyšší soud, 2021.

5. ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. května 2021, sp. zn. 3 Tdo 390/2021. Brno: Nejvyšší soud, 2021.

6. ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. května 2021, sp. zn. 8 Tdo 432/2021. Brno: Nejvyšší soud, 2021.

7. ČESKÁ REPUBLIKA. Nejvyšší soud. Rozsudek ze dne 21. ledna 2019, sp. zn. 6 Tdo 1554/2018.

Dokumenty dostupné online a webové stránky:

1. ALLIANZ POJIŠŤOVNA. *Allianz v roce 2024 odhalila pojistné podvody za více než 392 milionů korun* [online]. leden 2025. Dostupné z: https://www.allianz.cz/cs_CZ/pojisteni/vse-o-allianz/tiskove-centrum/allianz-odhalila-pojistne-podvody-v-roce-2024-za-392-mil-korun.html

2. ČESKÁ PODNIKATELSKÁ POJIŠŤOVNA. *Pojistné podvody páchají nejčastěji muži středního věku* [online]. Dostupné z: <https://www.cpp.cz/aktualne/pojistne-podvody-pachaji-nejcasteji-muzi-stredniho-veku-166211>

3. GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA. *Statistika odhalených pojistných podvodů za rok 2024: uchráněná hodnota atakovala sumu 700 milionů korun* [online]. 22.01.2025. Dostupné z: <https://www.generaliceska.cz/-/statistika-odhalenych->

pojistnych-podvodu-za-rok-2024-uchranena-hodnota-atakovala-sumu-700-
milionu-korun

4. GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA. *Živly v roce 2024: Generali Česká pojišťovna řešila více než 78 tisíc pojistných událostí, meziročně jde o 130% nárůst!* [online]. únor 2025. Dostupné z: <https://www.generaliceska.cz/detail-tiskove-zpravy>

5. KLEIN, Lubomír. Forezně psychologické aspekty pachatele pojistného podvodu a jeho indikace. *Bezpečnostní teorie a praxe* [online]. 2018. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2018/11/012018Forezně-psychologické-aspekty-pachatele-pojistného-podvodu-a-jeho-indikace.pdf>

6. KOOPERATIVA POJIŠŤOVNA. *Kooperativa vloni šetřila přes 1130 podezřelých pojistných událostí* [online]. leden 2025. Dostupné z: <https://www.koop.cz/clanky/kooperativa-vloni-setrila-pres-1130-podezrelych-pojistnych-udalosti>

7. ZUKLÍNOVÁ, Michaela. Hlavní důvody neplatnosti – II. Omyl. Právní prostor [online]. 6. listopadu 2015. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/hlavni-duvody-neplatnosti-ii-omyl>

8. DENÍK.CZ. Tenhle pokus o podvod ukazuje, proč byste měli mít v autě kameru [online]. 8. prosince 2017 [cit. 9. března 2025]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/auto/video-tenhle-pokus-o-podvod-ukazuje-proc-byste-meli-mit-v-aute-kameru-20171208.html>

9. SDRUŽENÍ SOVA. Fotografie pravých a padělaných identifikátorů vozidel [online]. [cit. 9. března 2025]. Dostupné z: <https://www.sdruzeni-sova.cz/clanek/fotografie-pravych-a-padelanych-identifikatoru-vozidel-149?galleryPaginator-page=2>

Přílohy

Zdroj výzkumného šetření:

- 1. Které formy pojistných podvodů podle Vás nejčastěji v oblasti motorových vozidel nastávají?*
 - 2. Co si myslíte, že je hlavní motivací pachatelů pojistných podvodů?*
 - 3. Kdo jsou podle Vás nejčastější pachatelé pojistných podvodů v oblasti pojištění vozidel?*
 - 4. Jak často se při šetření pojistných událostí setkáváte s podezřením na podvodné jednání?*
 - 5. Jaké metody, systémy, postupy se využívají k detekci a odhalování pojistných podvodů?*
 - 6. Můžete popsat konkrétní případ pojistného podvodu, se kterým jste se setkal, a jak byl odhalen?*
 - 7. Jak hodnotíte spolupráci pojišťoven s policií a dalšími institucemi při řešení pojistných podvodů?*
 - 8. Jaká preventivní opatření podle Vás pomáhají snižovat výskyt pojistných podvodů?*
 - 9. V jaké oblasti je podvodného jednání podle Vás častější?: v oblasti povinného ručení (úmyslem způsobená nehoda) x v oblasti havarijního pojištění, případně určitého typu připojištění?*
 - 10. Setkáváte se s pokusy manipulování s informacemi ze strany klientů při sjednávání pojištění? (odpovědnosti, havarijního, připojištění)*
 - 11. Jsou využívány dostatečné nástroje pro odhalování pojistných podvodů?*
 - 12. Které indicie Vás nejčastěji upozorní na možný podvod?*
 - 13. Byli byste sdílní o statistiky v této oblasti?*
-

Tabulky:

Tabulka 3: ČPP, a.s., statistiky za rok 2023 a 2024:

Rok	Počet podezřelých případů	Uchráněná částka (mil. Kč)	Autopojištění (%)
2023	830	94	60
2024	880	104	63

Zdroj: www.cpp.cz, úprava vlastní

Tabulka 4: Generali Česká pojišťovna a.s., výše uchráněných částek:

Výše uchráněné částky v letech:				
2020	2021	2022	2023	2024
449 mil. Kč	532 mil. Kč	546 mil. Kč	727 mil. Kč	681 mil. Kč

Zdroj: www.generaliceska.cz, úprava vlastní

Obrázky:

Obrázek 4: Vozidlo oběti zinscenované nehody, provedeno účelovým prudkým bržděním.

Zdroj: www.denik.cz

Obrázek 5: Falza čísla karoserie vozidla VIN

Zdroj: www.sdruzeni-sova.cz

Obrázek 6: Falza čísla karoserie vozidla č. 2, původní číslice 5 přeražena na číslici 4

Zdroj: www.sdruzeni-sova.cz